

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
2. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
3. การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก
4. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
5. การจัดการศึกษาเอกชน
6. กรอบแนวทางและวิธีการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน

การศึกษา

7. การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก (เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเอง)
8. การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก (เพื่อมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนระดับปฐมวัย)
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพขององค์กรทางการศึกษา เดล ได้อธิบายถึงวิวัฒนาการของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แบบที่เน้นการตรวจจับ (Detection) อันได้แก่ การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Inspection) และการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ทั้งสองกิจกรรมนี้เน้นพัฒนาความแม่นยำของเครื่องมือและประสิทธิภาพของเทคนิคที่ใช้ในการตรวจจับความผิดที่เกิดขึ้น จุดอ่อนของการบริหารและการจัดการเชิงคุณภาพแบบนี้ คือ เป็นการลงมือกระทำหลังจากข้อผิดพลาดหรือปัญหาได้เกิดขึ้นแล้ว (Retrospective หรือ Reactive) การบริหารและการจัดการเชิง

คุณภาพแบบที่สองเป็นสิ่งที่เพิ่งเกิดขึ้นในสองทศวรรษหลังนี้ มีลักษณะที่เน้นการป้องกัน ก่อนที่ความผิดจะเกิดขึ้น (Preventive หรือ Proactive) แบ่งย่อยออกได้ 2 ประเภท คือ การประกันคุณภาพและการจัดการเชิงคุณภาพทั่วทั้งระบบ (Total & Quality Management หรือ TQM) เดล ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่าหมายถึงกิจกรรมหรือปฏิบัติการ ทั่วทั้งมวลที่เป็นระบบ และมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับ หนึ่งได้ว่า สินค้าหรือบริการหนึ่ง ๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้ ส่วนการจัดการเชิง คุณภาพทั่วทั้งระบบหรือ TQM นั้น เดล ได้ให้คำจำกัดความว่า

“TQM เป็นปรัชญาการบริหารจัดการที่ครอบคลุมกิจกรรมทั้งปวงที่จะ ตอบสนองความคาดหวังและความต้องการต่าง ๆ ของลูกค้า ชุมชน และเป้าหมายขององค์กร ได้อย่างมี ประสิทธิภาพและคุ้มค่าที่สุด โดยการพัฒนาและใช้ประโยชน์สูงสุดจากศักยภาพ ของพนักงานทุก ๆ คน ในอันที่มุ่งมั่น ไปสู่คุณภาพอย่างต่อเนื่อง”

จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพจะเป็นระดับหนึ่งของวิวัฒนาการของ การบริหาร การจัดการเชิงคุณภาพที่ยังไม่บรรลุถึงขั้นของ TQM แต่มีการเปลี่ยนแปลง อย่างเห็น ได้ชัดเจนจากการบริหารการจัดการเชิงคุณภาพแบบเก่าที่เน้นการตรวจจับ โดยให้หัน มาเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้น ได้ หรือกล่าวอีก นัยหนึ่งได้ว่าเป็นการสร้าง ความมั่นใจกับผู้เกี่ยวข้องว่า ผลผลิตที่ออกมาจะมีคุณภาพตามที่ คาดหวัง ข้อสังเกตที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการที่ต่อ เนื่องมาจากการตรวจสอบและการควบคุมเชิงคุณภาพการประกันคุณภาพยังมีการเน้น ความสำคัญของคุณภาพ และประสิทธิภาพของเครื่องมือวัดและเทคนิควิธีวัด สิ่งที่เพิ่มขึ้นมา คือการสร้าง ความมั่นใจ โดยการมีมาตรการการป้องกันไม่ให้ความผิดพลาดเกิดขึ้น โดยเริ่ม ตั้งแต่ขั้นดำเนินงานจนถึงขั้นที่ได้ผลผลิตออกมา นอกจากจะมีการนำผลการประเมินในทุก ขั้นตอนมาใช้เพื่อการวางแผนออกแบบ และปฏิบัติเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพอย่าง ต่อเนื่อง (Continuous Improvement)

ความสัมพันธ์ต่อเนื่องระหว่างการประเมินคุณภาพและการประกันคุณภาพ มองเห็นได้อย่างชัดเจนในบริบทของการศึกษา เมอร์กาทรอยด์ และมอร์แกน ได้จำแนก ลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการศึกษากำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานการเขียนในรูปแบบของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย

4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้นโดยปราศจากเหตุผลสมควร

5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วย การตรวจสอบทบทวน (Audit and Review) การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

1.2 หลักการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา ครอบคลุมถึงมวลกิจกรรมและภารกิจทางวิชาการและทางการบริการ/การจัดการที่การวางแผนล่วงหน้าและมีการประสานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อที่สร้างความมั่นใจที่สมเหตุสมผลว่า ผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาจะยึดหลักการต่อไปนี้

1.2.1 คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพจะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก

1.2.2 การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการบริหารจัดการศึกษาทั้งระบบของสถานศึกษาและเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกที่เน้นการวางแผนและการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าที่ปัญหาจะเกิดขึ้น ไม่ใช่การแก้สถานการณ์เฉพาะหน้าเพื่อตอบสนองต่อปัญหาที่ได้เกิดขึ้นแล้ว

1.2.3 การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักวิชา หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล

1.2.4 การตรวจสอบ การวัดและประเมินผลในบริบทของการประกันคุณภาพมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อให้ได้มา ซึ่งข้อมูลย้อนกลับสำหรับการวางแผนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มิใช่การจับผิด หรือการตัดสินให้รางวัลหรือลงโทษ

1.2.5 คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา กรอบหลักสูตร และแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร ครู และบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและประสิทธิผล

1.2.6 การประกันคุณภาพการศึกษาเน้นความสำคัญของการสร้างความรู้ ทักษะ และความมั่นใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อสร้างโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.2.7 การประกันคุณภาพการศึกษาให้ความสำคัญต่อการประสานสัมพันธ์ภายในระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับ และการร่วมมือของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาและภูมิภาค

1.2.8 ภาวะความเป็นผู้นำและการทำตามคำมั่นสัญญา (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษา และการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

1.3 หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาทุกแห่ง ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนา หรือศาสนาอื่นต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยมีหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

1.3.1 จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3.2 แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.3.3 จัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษา

1.3.4 กำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา

1.3.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3.6 ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.3.7 แต่งตั้งคณะบุคคล ดำเนินการตรวจสอบ ทบทวนและรายงานดำเนินงานตามแผน

1.3.8 การจัดให้ผู้เรียนทุกคน ทุกช่วงชั้น ได้รับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

1.3.9 จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และเผยแพร่ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

1.4 นิยามและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 6 เรื่อง “มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา” กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก”

การประกันคุณภาพภายใน คือ การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพภายนอก คือ การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้พัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โดยประกาศกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางจัดระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัด

1.4.1 ระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา คือ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ ต้องการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

- 1) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 2) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 3) การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 4) การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 6) การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 8) การผดุงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

1.4.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา การประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในทุกระดับของวงการการศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบมุ่งหน้าไปในทิศทางที่ไว้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 มาตรา 6) ทั้งนี้โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหารและการจัดการคุณภาพสมัยใหม่ ที่เน้นการสร้างเชื่อมั่นให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่าผลิตผลหรือการบริการที่เป็นผลผลิตขององค์กรจะมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้โดยที่ความมั่นใจนี้ต้องอยู่บนรากฐานของหลักวิชาข้อเท็จจริงหลักฐานเชิงประจักษ์ และความสมเหตุสมผลเป็นสำคัญ

การสร้างเชื่อมั่นซึ่งเป็นแกนหลักของการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ อันได้แก่ การวางแผนป้องกันไม่ให้เกิดปัญหา เกิดขึ้นตั้งแต่ขั้นของการออกแบบและการกำกับ ดูแล ตรวจสอบ และทบทวน เพื่อ การปรับปรุงแก้ไขในทุกขั้นตอนของการผลิตซึ่งต่างจากรูปแบบการประเมินแบบเก่าที่เน้น การตรวจจับเมื่อปัญหาสำคัญในขั้นผลิตได้เกิดขึ้นแล้ว นอกจากนี้การสร้างเชื่อมั่น ยังรวมถึง การนำองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ทันสมัย อันได้แก่ รูปแบบ กรรมวิธี และ เทคนิควิธี เป็นนวัตกรรมที่มีหลักฐานทางทฤษฎีและผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่น่าเชื่อถือรองรับ เพื่อไปประยุกต์ใช้ในขั้นตอนต่าง ๆ ในกระบวนการผลิต ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างมี เหตุผลว่า การดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ทั้งระบบจะนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่าง น่าไว้วางใจ และมีความผิดพลาดคลาดเคลื่อนในวงจำกัดที่น้อยที่สุด

การประกันคุณภาพในบริบทของการปฏิรูปการศึกษาที่ใช้มาตรฐานเป็นแกนนำ นั้นการสร้างเชื่อมั่นจะเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานในระดับเป้าหมายการศึกษาของ ชาติ โดยนำข้อมูลสารสนเทศ และองค์ความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ที่ทันสมัยและ น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศมาใช้ในกระบวนการสร้าง วิสัยทัศน์ เกี่ยวกับสังคมไทยในอนาคต ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมโลกยุค โลกาภิวัตน์ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติที่เหมาะสมกาลสมัย และทันเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก และสามารถนำไปพัฒนาเป็นมาตรฐาน วิชาการในกรอบหลักสูตร ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจะครอบคลุมถึงการสร้างความมั่นใจ โดยการใช้ข้อมูล สารสนเทศและองค์ความรู้ และการวางแผนป้องกันปัญหาที่จะเกิดตั้งแต่ในขั้นการออกแบบ กระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาการในกรอบหลักสูตร การบริหาร หลักสูตร การติดตาม ตรวจสอบและทบทวนเป็นระยะ ๆ เพื่อให้มีการแก้ไข ปรับปรุงคุณภาพ อย่างต่อเนื่อง การประเมินคุณภาพผลิต การจัดทำรายงานและนำเสนอข้อมูล การประเมิน สำหรับการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ และสำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ในระยะต่อไป

จากแนวคิด หลักการ นิยาม และความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพเป็นวิวัฒนาการของการบริหารการจัดการเชิงคุณภาพ โดยเน้นการวางแผนป้องกันอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันความผิดพลาด เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผลผลิตจะมีคุณภาพตามที่คาดหวังคุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจกับผู้รับช่วงต่อในทุกระดับชั้น เรียกว่า คุณภาพภายในและคุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจและสังคม การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กิจกรรมประเมิณผล การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจว่า ผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาและกระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้ง 8 ภาระงาน

2. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.1 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมวิชาการ ได้มีการศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เริ่มตั้งแต่การศึกษาแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา ศึกษาวิเคราะห์การประกันคุณภาพของธุรกิจ และอุตสาหกรรม การบริการและภาระงานของสถานศึกษามาเป็นกรอบแนวดำเนินงานในการประกันคุณภาพการศึกษา

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้กรมวิชาการรับผิดชอบ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการแผนงานที่ 11: แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา และมีการดำเนินการศึกษาและกำหนดระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามมาตราที่ 47 และ 48 เพื่อเป็นกติกาให้แก่สถานศึกษา ส่วนการปฏิบัติเป็นหน้าที่ของบุคลากรสถานศึกษา กำหนดแนวปฏิบัติตามสภาพแวดล้อมและศักยภาพของสถานศึกษาต่อมา อนุกรรมการเห็นชอบให้มีการศึกษาร่างระบบที่กำหนดขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามกฎกระทรวง และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยจัดทำโครงการศึกษาและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น กลุ่มตัวอย่างเป็นสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 , 5, 7, 9 และ 11 ครอบคลุมสถานศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษา สำนักงาน

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (เทศบาล) รวม 21 โรงเรียนนำร่องระบบดังกล่าวไปทดลองดำเนินการระหว่างปีการศึกษา 2543 โดยมีเครือข่ายการดำเนินงาน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิของทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาและนักวิชาการศึกษาเขตการศึกษา 3, 5, 9 และ 11 รวมทั้งศึกษานิเทศก์ของจังหวัดที่ดูแลสถานศึกษาในโครงการผลการศึกษาและพัฒนาระบบดังกล่าว พบว่า สถานศึกษาทุกแห่งสามารถนำระบบการประกันคุณภาพดังกล่าวไปปฏิบัติได้โดยมีการจัดระบบและวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพสถานศึกษาของตนเอง ทั้งนี้ผลดำเนินโครงการยังได้เอกสารแนวคำดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพภายใน จำนวน 7 เล่ม ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางแก่สถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งสามารถจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตนเองได้อย่างซ้ำภายในปีการศึกษา 2548 กรมวิชาการได้เสนอร่างกฎกระทรวงดังกล่าวผ่านคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา ขณะที่รอกฎกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการให้มีการประกาศกระทรวง เรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปฐมวัย ต่อมาเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงว่าด้วย ระบบ เกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นแนวทางให้สถานศึกษาดำเนินการ และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการประกันคุณภาพภายในกระทรวงศึกษาธิการขึ้นกำหนดแนวทางการดำเนินงานให้คำปรึกษา กำกับ ดูแล ติดตามผลการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายใน

2.2 การส่งเสริมการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2.2.1 การดำเนินการประกันคุณภาพภายในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบ การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเผยแพร่ต่อสาธารณชนการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินการได้พัฒนามนรากฐานความคิด การศึกษาในระบบซึ่งจัดแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับอุดมศึกษา การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดคือกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัดดำเนินการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษาอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกสามปี รวมถึงให้หน่วยงานต้นสังกัดและ

หน่วยงานต้นสังกัดระดับจังหวัด จัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ในวิชาแกนหลักและ
คุณลักษณะที่สำคัญด้วยเครื่องมือมาตรฐานในส่วนของ การเตรียมความพร้อมเพื่อการประเมิน
ภายนอกของกระทรวงศึกษาธิการรับมาตรฐานการศึกษา ที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) มาใช้เป็นกรอบการวางแผนเพื่อรับการประเมินภายนอกที่ประเมิน
โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประกอบด้วย ด้านผู้เรียน
7 มาตรฐาน ด้านกระบวนการ 3 มาตรฐาน ด้านปัจจัย 4 มาตรฐาน รวม 14 มาตรฐาน 53
ตัวบ่งชี้ ในช่วง 5 ปีแรก ของการประเมินซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติในหลักการใน
คราวประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม พ.ศ. 2543 สำหรับการประเมินภายนอกรอบสองใช้
มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย (พ.ศ. 2549 – 2553) ประกาศวันที่ 15 พฤศจิกายน 2548
มี 18 มาตรฐาน 82 ตัวบ่งชี้ 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการเรียนรู้
ด้านการจัดการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (สำหรับ
ปฐมวัยใช้ 14 มาตรฐาน 64 ตัวบ่งชี้ 4 ด้าน)

2.2.2 การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) การบริหารจัดการ เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษามีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จึงมอบหมายให้สำนักวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษาดำเนินการพัฒนาระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
(พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎกระทรวง
แบ่งส่วนราชการ) สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1) แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการการประกันคุณภาพการศึกษา
ภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานให้คำปรึกษา
กำกับ ดูแล ติดตามผลปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

1.2) ศึกษา วิเคราะห์ วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็น
ระบบบริหารเทคนิค วิธีที่ทำให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

1.3) เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ ระบบบริหารจัดการ เทคนิควิธี ฯลฯ

2) การจัดทำระบบสารสนเทศ

2.1) จัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศคุณภาพการศึกษาระดับประเทศ
เช่น คุณภาพด้านผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน คุณภาพ ด้านการบริหารจัดการ
และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นต้น

2.2) จัดทำระบบสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และผลการประเมินภายนอกโดย สมศ.

3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

3.1) ศึกษาวิเคราะห์ มาตรฐานการศึกษาระดับชาติและมาตรฐานอื่น ๆ

ที่เกี่ยวข้อง

3.2) นำผลการศึกษาวิเคราะห์ มากำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3) นำเสนอคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อประกาศใช้

4) การจัดทำแผนและดำเนินการตามระบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงาน

โครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

4.2) กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

5.1) ส่งเสริม สนับสนุนเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบ

ทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

5.2) นำเสนอรายงานผลการตรวจสอบ ทบทวนคุณภาพการศึกษาของ

เขตพื้นที่การศึกษา

6) การประเมินคุณภาพการศึกษา

6.1) สนับสนุนให้สถานศึกษาเข้ารับการประเมินคุณภาพการศึกษา

โดยความร่วมมือ

6.2) วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของเขต

พื้นที่การศึกษา

7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

7.1) กำหนดแนวทาง และสาระสำคัญของรายงานคุณภาพการศึกษา

ประจำปี

7.2) ส่งเสริม สนับสนุนให้เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาจัดทำ

รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

7.3) วิเคราะห์และสรุปสภาพการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาระดับพื้นที่

การศึกษา และกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับประเทศ

8) การผจญระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

8.1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบและเทคนิควิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

8.2) กำกับ สนับสนุน ส่งเสริม ติดตาม ประเมินผลและผจญประสิทธิภาพของระบบประกันคุณภาพ

8.3) ยกย่อง เชิดชูเกียรติ เสริมแรงโดยใช้รางวัลคุณภาพการศึกษาเป็นประจำปี

2.2.3 การดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1) การบริหารจัดการ

เพื่อให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพสถานศึกษาภายในสถานศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา อันจะทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามกฎกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา จึงมอบให้กลุ่มงานส่งเสริมพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาดำเนินการดังนี้

1.1) ศึกษา ระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตลอดจนกฎเกณฑ์ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่บุคลากรทุกคน

1.3) ส่งเสริมให้สถานศึกษาจัดสร้าง ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยมีหลักการและแนวคิดอยู่บนพื้นฐานการปรับปรุงพัฒนา

1.4) นิเทศ ติดตาม การจัดสร้างพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.5) ศึกษา วิเคราะห์ ระบบบริหารจัดการเทคนิควิธีการต่าง ๆ และเผยแพร่ให้ความรู้แก่สถานศึกษา

2) การจัดระบบสารสนเทศ

2.1) จัดระบบสารสนเทศคุณภาพการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา เช่น คุณภาพผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหารจัดการ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เป็นต้น

2.2) จัดทำระบบสารสนเทศผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3) จัดทำเอกสารเผยแพร่ตัวอย่างสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานจาก คณะกรรมการระดับพื้นที่การศึกษา

3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษา

3.1) ศึกษา ค้นคว้า หลักการ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดทำมาตรฐานการศึกษาแล้ว นำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับมาตรฐานการศึกษาชาติและระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3.2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดมาตรฐานระดับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชน/ท้องถิ่นรวมทั้งกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์ในการแปลผลและตัดสินการผ่านมาตรฐาน พร้อมทั้งจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสถานศึกษาด้วยกัน

4) การจัดทำแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

4.1) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนงาน/โครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพของเขตพื้นที่การศึกษา

4.2) ร่วมกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

4.3) กำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง

5) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

5.1) วางแผนและจัดระบบการตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ทุก ๆ 3 ปี ให้ครบถ้วน

5.2) นิเทศสถานศึกษาเพื่อให้สามารถดำเนินการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยการประเมินตนเอง

5.3) ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาประเมินตนเอง และจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

5.4) พิจารณาให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา

5.5) ร่วมกับสถานศึกษาวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อหาจุดพัฒนาและนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์

5.6) จัดตั้งคณะทำงานเพื่อรับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์อย่างเป็นระบบ

5.7) จัดตั้งคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่การศึกษาดำเนินการตรวจสอบ วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนา การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6) การประเมินคุณภาพการศึกษา

6.1) ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพการศึกษา

6.2) กำกับ ติดตาม การดำเนินการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

6.3) วิเคราะห์ เปรียบเทียบ ผลการประเมินของแต่ละสถานศึกษา เพื่อนำมาจัดกลุ่มในการพัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาตามความเหมาะสม

7) การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

7.1) เผยแพร่แนวทางและสาระสำคัญของรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี

7.2) ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เร่งรัดสถานศึกษาให้จัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพประจำปี

7.3) วิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปภาพรวมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมระดับเขตพื้นที่การศึกษาเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นระยะ ๆ หรือตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนด

7.4) วางแผนและประสานงานกับสถานศึกษาที่มีความพร้อมรับการประเมินภายนอก เสนอรายชื่อสถานศึกษาต่อสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

7.5) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อถึงกำหนดการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาพร้อมทั้งแจ้งหน่วยงานต้นสังกัดทราบ

7.6) ประสาน ติดตามผลการประเมินภายนอก เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

8.1) ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษาของแต่ละหน่วยงาน

8.2) ส่งเสริม สนับสนุนและหรือร่วมกับสถานศึกษาดำเนินการวิจัย มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา

8.3) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษานำผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

8.4) รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษา

8.5) นิเทศ ติดตาม การวิจัยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาและนำผลมาใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3 แนวการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จะต้องสามารถตอบคำถาม

สำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่

1. นักเรียนทุกคนมีการเรียนรู้และได้รับการบริการที่เหมาะสมจากสถานศึกษาหรือไม่
2. รู้ได้อย่างไรว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้
3. ควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไรบ้างเพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จ ดีขึ้น

แนวทางและข้อเสนอแนะต่อไปนี้จะเอื้อให้สถานศึกษาสามารถจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพบนพื้นฐานทรัพยากรและประสิทธิภาพ การพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ที่มีความแตกต่างที่หลากหลายดังนี้

2.3.1 สร้างบุคลากรทั้งสถานศึกษาให้เป็นผู้รู้เข้าใจและสามารถปฏิบัติระบบคุณภาพได้ คุณภาพการศึกษามีใช้สิ่งที่เกิดขึ้น โดยบังเอิญ แต่เป็นสิ่งที่ต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบ นับตั้งแต่การออกแบบหลักสูตร การจัดการปัจจัยนำเข้า การบริหารเพื่อให้บรรลุ การติดตาม ปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

2.3.2 ปรับแต่งวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาหรือกำหนดใหม่

วิสัยทัศน์ เป็นสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคตที่สถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของผู้เรียนในชุมชนนั้นๆ กำหนดขึ้น เพื่อเป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างสิ่งที่คาดหวังไว้ให้สำเร็จ เมื่อมีวิสัยทัศน์จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของวิสัยทัศน์ หากปราศจากวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน สถานศึกษาก็ไม่สามารถดำเนินการบนพื้นฐาน การพัฒนาตนเองได้ การมีวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีความเป็นเอกภาพ

เป็นแกนสำหรับการดำเนินงานในทิศทางเดียวกัน เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ วิสัยทัศน์จะต้องมีการปรับแต่ง หรือกำหนดให้สอดคล้องกับความปรารถนาของชุมชน และให้ทันสมัยเสมอ

2.3.3 การจัดสารสนเทศข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

เป็นการสร้างระบบ การจัดการข้อมูลคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่สามารถใช้ตัดสินใจ วางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ทั้งในระดับห้องเรียนเป็นรายบุคคล ระดับชั้น/กลุ่มวิชา และระดับสถานศึกษา ซึ่งแสดงคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษาตามสภาพ ปัจจุบันสถานศึกษาแทบทุกแห่งมีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ผู้เรียนและบุคลากรอยู่ควรมานำวิเคราะห์และแปรผลให้มีความหมายเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจและเป้าหมาย รวมทั้งมีการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจง่าย และจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ซึ่งจะแสดงคุณภาพของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบัน เช่น ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เวลาเรียนของนักเรียน ครู คุณภาพและปริมาณของสื่อการเรียนการสอน อาคารสถานที่และชุมชนและที่สำคัญ คือ ผลสัมฤทธิ์และความประพฤติของนักเรียน

2.3.4 พัฒนามาตรฐานการศึกษาในระดับสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการกำหนดมาตรฐานหลักสูตรการศึกษารดับพื้นฐาน เพื่อเป็นเป้าหมายการพัฒนาเยาวชนของชาติ การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาระดับ การศึกษารดับพื้นฐานจะต้องสร้างความมั่นใจแก่สังคมว่า สถานศึกษามีศักยภาพในการพัฒนา ผู้เรียนทุกคนให้บรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษารดับพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาประกอบด้วย

1. มาตรฐานหลักสูตรการศึกษารดับพื้นฐาน ได้แก่ มาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มวิชา และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1.1 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา ได้แก่

1.1.1 สุขศึกษาและพลศึกษา

1.1.2 ทัศนศิลป์ ดนตรี และนาฏศิลป์

1.1.3 สังคม

1.1.4 ภาษาไทย

1.1.5 คณิตศาสตร์

1.1.6 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.1.7 การงานและอาชีพ

1.1.8 ภาษาต่างประเทศ

1.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

1.2.1 ช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

1.2.2 ช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

1.2.3 ช่วงชั้นที่ 3 หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1.2.4 ช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

1.3 มาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษา

1.3.1 มาตรฐานการเรียนรู้ รายปี/รายภาค มาตรฐานหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานด้านผลผลิตเป็นผลการเรียนรู้ของหลักสูตรระดับกว้างที่ สัมพันธ์เชื่อมโยงกับทุกกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เมื่อจบหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ประเมินผลและ การประกันคุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3.2 มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เป็นผลการเรียนรู้ทั่วไป ของแต่ละกลุ่มวิชาที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้กลุ่มวิชา นั้นครบ 12 ปี เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งเป็นแนวทางในการกำกับ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.3.3 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในทุกช่วงชั้น 3 ปี ของแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชา เพื่อ เป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น รวมทั้งเป็นแนวทางการกำกับ ตรวจสอบ และ ประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นหลักในการเทียบ โอนความรู้และ ประสบการณ์จากการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย

1.3.4 มาตรฐานการเรียนรู้รายปี/รายภาคเป็นผลการเรียนรู้ รายปี/รายภาค เพื่อใช้เป็นหลักใน การตรวจสอบพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ/ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ในแต่ละปี/ภาคต้องมีการจัดระบบ แนวปฏิบัติชัดเจนและครอบคลุมการพัฒนาทุกกิจกรรมเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง นำไปปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษา

2.3.5 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวางแผนเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ มีขั้นตอนเป็นระบบเพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ และ

กำหนดรูปแบบและวิธีการจัดระบบขององค์กรและการบริหารสถานศึกษา กระบวนการวางแผน เป็นกลไกที่สร้างองค์ประกอบขึ้นพื้นฐานต่างๆที่สนับสนุนและรองรับการพัฒนาคุณภาพ สถานศึกษา ขั้นตอนการจัดทำแผนจะเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลในชุมชนจะได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพและดำเนินการ ของสถานศึกษา เช่น ปรัชญา เป้าหมาย ความคาดหวังและพันธกิจ หลักและวิธีปฏิบัติที่ยึดถือ เป็นธรรมเนียม และลักษณะที่เป็นจุดอ่อนและจุดแข็งของสถานศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะ ช่วยกันกำหนดทิศทางที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการของสังคม ได้ดี ยิ่งขึ้น การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างถูกหลักวิชาการและการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูล ที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ จะไปสู่กระบวนการปฏิรูปสถานศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. การประเมินเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างรอบด้าน

2. การปรับเป้าหมายและทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาในกรอบหลักสูตร

3. การพัฒนาหรือเลือกใช้รูปแบบ วิธี หรือ นวัตกรรมการเรียนการสอน

ที่ตอบสนองสภาพปัญหาและความจำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา และเปิด โอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

4. การจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยคณาจารย์ที่มีความรู้

ความสามารถเหมาะสม

5. การพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพครูผู้สอนและบุคลากร

6. ยุทธศาสตร์และวิธีการทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

7. การพัฒนาระบบข้อมูลการประเมินมาตรฐาน

8. แผนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาผลสัมฤทธิ์ตาม

มาตรฐานสถานศึกษาต้องจัดแผนพัฒนาคุณภาพระยะยาวและแผนพัฒนาประจำปีที่สอดคล้อง กับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศปัจจุบันมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ ต้องปรับปรุง รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และ ชุมชน กำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการดำเนินงานพัฒนา ที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนั้นสถานศึกษาจะจัดทำ แผนปฏิบัติการประจำปีที่ระบุรายละเอียดการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่า ใครรับผิดชอบทำอะไรเมื่อใด ใช้งบประมาณเท่าใด แผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจะกำหนดชัดเจนว่า สถานศึกษามี

ทิศทางการพัฒนาเรื่องใด มีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดยเป้าหมายของแผนจะต้องชัดเจนและลึก เน้นผลการปฏิบัติงานถึงคุณภาพของผู้เรียน วัดได้และวิธีการต้องครอบคลุมภาระงานสำคัญทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอน การพัฒนาครู โครงสร้างองค์กร การใช้ทรัพยากร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน

จากแนวทางที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้ความสำคัญต่อแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาพัฒนาขึ้นตามข้อมูลผลการประเมินสภาพปัญหาและความจำเป็น และศักยภาพของสถานศึกษา ดำเนินการบริหาร/จัดการตามภาระงานของสถานศึกษาให้สถานศึกษาให้สามารถดำเนินตามแผนดังกล่าวได้อย่างมีคุณภาพ มีการตรวจสอบและทบทวน (ประเมินตนเอง) อยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่ครูเตรียมการสอนเข้าห้องเรียน กระบวนการเรียนการสอน การสอบ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน คุณลักษณะผู้เรียนและการบริหาร/จัดการทุกกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และใช้เป็นข้อมูลใน การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง สาธารณชนและต้นสังกัด การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จะมีร่องรอยหลักฐานปรากฏว่า ได้ดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามภาระความรับผิดชอบที่แท้จริงและเสนอรายงานผลการพัฒนาคุณภาพตนเองเพื่อรับการประเมินภายนอกได้

3. การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก

3.1 มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาปฐมวัยรอบสอง (พ.ศ. 2549 - 2553)

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาปฐมวัย รอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้มีการปรับมาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณา รวมทั้งลำดับมาตรฐานให้แตกต่างจากการประเมินในรอบแรก เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 จำนวน 18 มาตรฐาน 82 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยที่กำหนดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สถานศึกษาใช้ในการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ใช้มาตรฐานเป็นเป้าหมาย

ในการจัดการศึกษามาตรฐานปฐมวัย มีจำนวน 18 มาตรฐาน 82 ตัวบ่งชี้ ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ สถานศึกษาอาจเพิ่มจำนวนมาตรฐานตามบริบทหรือเอกลักษณ์ของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาได้

ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) นี้ สมศ. ต้องดำเนินการตามมาตรา 51 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ซึ่งระบุว่า “ในกรณีที่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาใดไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดให้ สมศ. จัดทำข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้สถานศึกษาปรับปรุงแก้ไขภายในระยะเวลาที่กำหนด” สมศ. จึงต้องดำเนินการรับรองคุณภาพมาตรฐาน สมศ. ของสถานศึกษาทั้งรายมาตรฐานและในภาพรวม เพื่อสะท้อนให้ข้อเสนอแนะสถานศึกษา รวมทั้งช่วยกำหนดทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษาภายใต้ข้อมูลบริบทและการดำเนินงานของสถานศึกษา จากความร่วมมือให้ข้อมูลของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม เพื่อให้การประเมินภายนอกเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปฐมวัยรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553) จำนวน 18 มาตรฐาน 82 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาปฐมวัย มาตรฐาน ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 อุดมการณ์ และหลักการสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

อุดมการณ์ของการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของผู้เรียน ไทยให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับที่สูงขึ้นอันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศชาติต่อไป การศึกษาปฐมวัยมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนบนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียน แต่ละบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคม ซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกัน

3.1.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักการพัฒนาผู้เรียนโดยองค์รวม โดยเริ่มจากการพัฒนาด้านร่างกายให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ กระตุ้นให้สมองได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ พัฒนาด้านจิตใจและ

อารมณ์ เป็นผู้มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เชื่อมมั่นในตนเองร่าเริงแจ่มใส สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ พัฒนาด้านสังคม โดยให้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข รวมทั้งพัฒนาสติปัญญา ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ บนวิถีชีวิตของผู้เรียนตามสภาพครอบครัวบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

หลักการจัดประสบการณ์ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดการอบรมเลี้ยงดูด้วยความรัก ความเอาใจใส่ และจัดการเรียนรู้ผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย โดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้ และเกิดพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุล

หลักการสร้างเสริมความเป็นไทย โดยการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นคนไทย ความเป็นชาติไทยที่มีวัฒนธรรมอันดีงาม เคารพนับถือและกตัญญูต่อบิดา มารดา มีชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในตนเอง ครอบครัว ท้องถิ่น และประเทศไทย

หลักความร่วมมือ โดยครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาร่วมมือกันในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาผู้เรียนให้มีพัฒนาการเหมาะสมกับวัย สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ และมีความสุขตลอดจนพร้อมที่จะเรียนรู้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

หลักแห่งความสอดคล้องอุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัยต้องสอดคล้องกับสาระบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 นโยบายการศึกษาของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานการศึกษาขั้นปฐมวัย ฉบับนี้ มาตรฐาน (ประกาศ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน 2548) ทั้งหมด 14 มาตรฐาน 50 ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรฐานด้านผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มี 6

ตัวบ่งชี้ คือ

1.1 มีวินัย มีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่จัดของเก็บของใช้/ของเล่นเข้าที่
- 1.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าแถว/รอคอยตามลำดับก่อนหลัง
- 1.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน เช่น รู้จักใช้คำขออนุญาตไปห้องน้ำ หยุดพูดเมื่อครูพูด ทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นที่ เป็นต้น

1.2 มีความซื่อสัตย์สุจริต

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักแยกแยะของของคนหรือของผู้อื่นตามวัย
- 1.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่พูดปด/ยอมรับเมื่อทำผิด
- 1.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่ลักขโมย
- 1.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่คืนของที่เก็บได้ให้เจ้าของหรือมอบให้ครู

1.3 มีความกตัญญูกตเวที

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รัก เคารพ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และแสดงออกซึ่งการตอบแทนพระคุณอย่างเหมาะสม
- 1.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ระลึกถึงพระคุณครูบาอาจารย์และแสดงออกซึ่งการตอบแทนพระคุณอย่างเหมาะสม
- 1.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตนและแสดงออกซึ่งความรักชาติได้ตามวัย เช่น ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติ หรือเพลงสรรเสริญพระบารมี เป็นต้น

1.4 มีเมตตา กรุณา มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่รังแกเพื่อน สัตว์ และไม่ทำลายต้นไม้
- 1.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักแบ่งปันของเล่น/สิ่งของแก่เพื่อน และผู้อื่น
- 1.4.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเหมาะสม

ตามวัย

1.5 ประหยัด รู้จักใช้และรักษาทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์การพิจารณา

- 1.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รับประทานอาหารและดื่มนมไม่เหลือทิ้ง

1.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่ทิ้งขว้างหรือทำลายสิ่งของเครื่องใช้

1.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ น้ำ ไฟ อย่างประหยัด

และปลอดภัย

1.5.4 ร้อยละของผู้เรียนที่เห็นคุณค่าของเงินและการออม

1.5.5 ร้อยละของผู้เรียนที่ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและใน

โรงเรียน

1.6 มีมารยาทและปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย

เกณฑ์การพิจารณา

1.6.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการพูดและการฟัง

1.6.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการไหว้/แสดงความเคารพ

ผู้ใหญได้อย่างเหมาะสม

1.6.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีมารยาทในการรับประทานอาหาร

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มี 4 ตัวบ่งชี้

คือ

2.1 ผู้เรียนมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐานและมีพัฒนาการตามวัย

เกณฑ์การพิจารณา

2.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีน้ำหนัก ส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรม

อนามัย กระทรวงสาธารณสุข

2.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีสุขภาพดี เช่น สุขภาพการได้ยิน สายตา

และสุขภาพฟัน เป็นต้น

2.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีพัฒนาการด้านร่างกายตามวัย

2.2 ผู้เรียนรู้จักดูแลสุขภาพ สุขอนามัย และดูแลตนเองให้มีความปลอดภัย

เกณฑ์การพิจารณา

2.2.1 ร้อยละของผู้เรียนมีพฤติกรรมอนามัยที่ดี เช่น ล้างมือก่อน

รับประทานอาหาร ล้างมือก่อนและหลังการใช้ห้องส้วม เป็นต้น

2.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์

2.2.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักระมัดระวังตนเองไม่ให้เกิดอันตราย

2.2.4 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักเกี่ยวกับความไม่ดีของสิ่งเสพติดและ

สิ่งมอมเมา

2.3 ผู้เรียนมีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

2.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก
อย่างเหมาะสม

2.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่แสดงความชื่นชมความสามารถของผู้อื่น

2.3.3 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักวิธีการปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นอย่าง
เหมาะสมตามวัย

2.4 ผู้เรียนร่าเริงแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

เกณฑ์การพิจารณา

2.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความร่าเริงแจ่มใส และแสดงออกทาง
อารมณ์ได้อย่างเหมาะสมตามวัย

ผู้อื่น

2.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความสุขในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับ

**มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และ
กีฬา**

ข้อกำหนดสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาผู้เรียนมีความสนใจกิจกรรมด้านศิลปะ
ดนตรีและการเคลื่อนไหว มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

3.1 ผู้เรียนสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

เกณฑ์การพิจารณา

3.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจธรรมชาติและสิ่งสวยงามต่าง ๆ

3.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจและมีความสุขในการทำงานศิลปะ

3.2 ผู้เรียนสนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรีและการเคลื่อนไหว โดยไม่ขัด
หลักศาสนา

เกณฑ์การพิจารณา

3.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจและมีความสุขกับเพลงและดนตรี

3.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถเคลื่อนไหวได้ตามเพลงและจังหวะ

3.3 ผู้เรียนสนใจและร่วมกิจกรรมออกกำลังกาย

เกณฑ์การพิจารณา

- 3.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม เกมการละเล่น และการออกกำลังกาย
- 3.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สร้างข้อตกลงวิธีการเล่นใหม่ๆ ได้ตามวัย

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนสามารถคิดรวบยอด คิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มี 3 ตัวบ่งชี้คือ

4.1 มีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

- 4.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่จัดของเก็บของใช้/ของเล่นเข้าที่
- 4.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่เข้าแถว/รอคอยตามลำดับก่อนหลัง
- 4.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน เช่น รู้จักใช้คำขออนุญาตไปห้องน้ำ หยัดพูดเมื่อครูพูด ทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นต้น

4.2 แก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย

เกณฑ์การพิจารณา

- 4.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่คิดและแก้ปัญหาในการเล่นและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผลตามวัย

4.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกวิธีการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล

4.3 ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

เกณฑ์การพิจารณา

- 4.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่เล่า/เล่าเรื่องตามความคิดจินตนาการของตนเองได้
- 4.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สร้างสรรค์ผลงานแปลกใหม่หลากหลายตามความคิดของตนเองได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ข้อกำหนดสำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานตามพัฒนาการทุกด้าน มี 6 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 ผู้เรียนมีทักษะในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่-เล็ก

เกณฑ์การพิจารณา

5.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ในการเคลื่อนไหว และเล่นเครื่องสนาม

5.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กอย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กันในการเล่นสัมพันธ์ การเขียนภาพ ระบายสี การปั้น และการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวัน

5.2 ผู้เรียนมีทักษะในการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5

เกณฑ์การพิจารณา

5.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สังเกตและจำแนก สิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้

5.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่บอก/แสดงความรู้สึกที่ได้รับจากประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้

5.3 ผู้เรียนมีทักษะในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย

เกณฑ์การพิจารณา

5.3.1 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกเรื่องราวความรู้สึกและความต้องการของตนเองได้

5.3.2 ร้อยละของผู้เรียนที่กล้าแสดงออกได้เหมาะสมกับวัยและสถานการณ์

5.4 ผู้เรียนมีทักษะในการสังเกตและสำรวจ

เกณฑ์การพิจารณา

5.4.1 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกสภาพภายในโรงเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสิ่งต่าง ๆ ได้

5.4.2 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกสภาพภายในโรงเรียนเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสิ่งของต่าง ๆ ได้

5.5 ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องมิติสัมพันธ์และการกะประมาณ สามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะต่าง ๆ

เกณฑ์การพิจารณา

5.5.1 ร้อยละของผู้เรียนที่บอกตำแหน่ง ทิศทางและระยะทางได้ตามวัย

5.5.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สื่อความหมายของมิติสัมพันธ์ด้วยอุปกรณ์การเล่นและกิจกรรมศิลปะได้ตามวัย

5.5.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียน เช่น รู้จักใช้คำขออนุญาตไปห้องน้ำ หยุดพุดเมื่อครูปุด ทิ้งขยะให้เป็นที่ เป็นต้น

5.6 ผู้เรียนรู้เรื่องตนเอง บุคคลที่เกี่ยวข้อง ธรรมชาติและสิ่งต่างรอบ ๆ ตัว
เกณฑ์การพิจารณา

5.6.1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้ในเรื่องของตนเอง และครอบครัว

5.6.2 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักบุคคลและสถานที่

5.6.3 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งต่าง ๆ

รอบตัว

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 ผู้เรียนมีความสนใจใฝ่รู้ รักการอ่าน

เกณฑ์การพิจารณา

6.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่รู้จักตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยหรือสนใจเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบได้

6.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและสื่อที่หลากหลาย

6.1.3 ร้อยละของผู้เรียนที่ใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือ

6.2 ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว และสนุกกับการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

6.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สนใจซักถามอยากรู้อยากเห็นสิ่งรอบตัว

6.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ทำกิจกรรมด้วยความสนใจและมีความสุข

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ข้อกำหนดสำหรับการศึกษาปฐมวัยผู้เรียนเล่น/ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ และชื่นชมในผลงานตนเอง มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

7.1 ผู้เรียนเล่น/ทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ และชื่นชมในผลงานตนเอง

เกณฑ์การพิจารณา

7.1.1 ร้อยละของผู้เรียนที่สามารถทำกิจกรรมได้ตามลำดับขั้นตอน

7.1.2 ร้อยละของผู้เรียนที่ชื่นชมในผลงาน

7.2 ผู้เรียนเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

เกณฑ์การพิจารณา

7.2.1 ร้อยละของผู้เรียนที่ให้ความร่วมมือกับเพื่อนและผู้อื่นในการเล่น
และการทำกิจกรรมร่วมกัน

7.2.2 ร้อยละของผู้เรียนที่มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

มาตรฐานด้านครู

มาตรฐานที่ 8 ครู มีวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบ
หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชน และมีครูเพียงพอ มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

8.1 ครูมีคุณลักษณะที่เหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

8.1.1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรมและปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของ
วิชาชีพ

8.1.2 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

8.1.3 ครูมีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน

8.1.4 ครูมีการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีวิธีการใหม่ๆ เป็นประจำ

8.1.5 ครูที่จบระดับปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไปหรือเทียบเท่า

8.1.6 ครูที่สอนตรง ตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

8.1.7 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนหรือวิชาครูตามที่ถูกระบุ

กำหนด

8.2 สถานศึกษามีจำนวนครูตามเกณฑ์ ก.ค.ศ.

เกณฑ์การพิจารณา

8.2.1 สถานศึกษามีครูครบชั้น

8.2.2 สถานศึกษามีสัดส่วนครูต่อนักเรียนตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด

+ ร้อยละ 10 (ระดับปฐมวัย มีสัดส่วนตั้งแต่ 1 : 22 ถึง 1 : 28)

8.2.3 สถานศึกษามีสัดส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้อง + ร้อยละ 10 (ระดับปฐมวัย มีสัดส่วนตั้งแต่ 27 : 1 ถึง 33 : 1)

8.2.4 สถานศึกษามีจำนวนคาบการสอนเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด + ร้อยละ 10 (ระดับปฐมวัย มีจำนวนตั้งแต่ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ถึง 22 ชั่วโมงต่อสัปดาห์)

หมายเหตุ

1. การประเมินมาตรฐานที่ 8 กรณีครูอัตราจ้างที่จ้างเป็นปกติอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไปและมีความต่อเนื่องให้นับรวมเป็นครูในโรงเรียนด้วย โดยครูอัตราจ้างคนนั้นต้องจ้างด้วยเงินของรัฐบาล สำหรับครูอัตราจ้างในสถานศึกษาที่สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสามารถนับรวมเป็นครูในโรงเรียนได้โดยกรณีครูไปช่วยราชการไม่นับเป็นครูในโรงเรียน แต่ครูมาช่วยราชการให้นับเป็นครูในโรงเรียน ทั้งนี้ไม่นับรวมผู้บริหารที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการ
2. สถานศึกษาที่สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และโรงเรียนสาธิตสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หากมีสัดส่วนครูต่อนักเรียน จำนวนนักเรียนต่อห้องและคาบการสอนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดให้ถือว่าสถานศึกษามีคุณลักษณะตามเกณฑ์
3. การพัฒนาครูในวิชาที่สอน หมายถึง ครูรับการอบรมสัมมนาในเนื้อหาวิชาที่สอนรวมทั้งวิชาครูด้วย

มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 ครูมีความรู้ ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย
เกณฑ์การพิจารณา

9.1.1 ครูสามารถอธิบายเอกลักษณ์และองค์ประกอบของหลักสูตร
การศึกษาปฐมวัย

9.1.2 ครูสามารถจัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม
กับพัฒนาการตามวัยของผู้เรียน

9.1.3 ครูสามารถวิเคราะห์แผนเพื่อจัดกิจกรรมและประสบการณ์
การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สอดคล้องกับกิจกรรมหลัก

9.1.4 ครูสามารถจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่สอดคล้องกับ
พัฒนาการของผู้เรียนตามวัยและสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

9.2 ครูมีความสามารถจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เกณฑ์การพิจารณา

9.2.1 ครูสามารถจัดสิ่งแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่ปลุกเร้า/สนใจ/
เสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มศักยภาพ

9.2.2 ครูสามารถอบรมให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต และ
รู้จักการออม

9.2.3 ครูสามารถจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเล่นและได้แสดงออกอย่าง
สร้างสรรค์

9.2.4 ครูสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการรักการอ่านให้ผู้เรียน

9.2.5 ครูสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำ ฝึกแก้ปัญหา และ

ปรับปรุงตนเอง

9.3 ครูสามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนครบทุกด้านอย่างเหมาะสม
ตามวัยและสอดคล้องกับสภาพจริงของการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

9.3.1 ครูสามารถประเมินผลการเรียนการสอนตามสภาพจริง และ
อิงพัฒนาการของผู้เรียน

9.3.2 ครูสามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล

9.3.3 ครูสามารถพัฒนาวิธีการที่หลากหลายในการประเมินผู้เรียน

9.3.4 ครูสามารถนำผลการประเมินมาแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริมผู้เรียน

9.4 ครูสามารถนำผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมาปรับการจัด
ประสบการณ์เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

เกณฑ์การพิจารณา

9.4.1 ครูสามารถนำผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมาปรับการจัด
ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

9.4.2 ครูสามารถนำผลการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมาปรับ
พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน

9.4.3 ครูมีการพัฒนาและปรับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนมี
พัฒนาการตามวัย

9.4.4 ครูสามารถนำผลการประเมินไปวางแผนร่วมกับผู้ปกครองใน
การพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานด้านผู้บริหาร

มาตรฐานที่ 10 ผู้บริหารมีภาวะความเป็นผู้นำและมีความสามารถในการบริหาร
จัดการ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีความมุ่งมั่น และอุทิศตนใน
การทำงาน

เกณฑ์การพิจารณา

10.1.1 ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

10.1.2 ผู้บริหารยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร (สุจริต ยุติธรรม
การใช้ระบบคุณธรรม การรับฟังปัญหา การระดมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการปฏิบัติ
ตามจรรยาบรรณวิชาชีพ)

10.1.3 ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการบริหารเพื่อผลประโยชน์ของ
ผู้เรียนเป็นสำคัญ

10.1.4 ผู้บริหารอุทิศเวลาให้กับการทำงาน

10.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์

เกณฑ์การพิจารณา

10.2.1 ผู้บริหารสามารถแสดงทิศทางของพัฒนาการศึกษาศึกษาของ
สถานศึกษาที่ควรจะเป็นในอนาคต 3-5 ปี ช่างหน้าอย่างชัดเจนและเหมาะสมกับบริบทของ
ท้องถิ่น

10.2.2 ผู้บริหารริเริ่มแนวทางในการบริหารที่ทำทาบกับ
การเปลี่ยนแปลงและความเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษา

10.2.3 ผู้บริหารริเริ่มวิธีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

10.2.4 ผู้บริหารมีวิธีการกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา

10.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทาง

วิชาการ

เกณฑ์การพิจารณา

10.3.1 ผู้บริหารมีความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน (ตามหมวด 4 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542)

10.3.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญกับบทบาทประธาน การแต่งตั้ง กรรมการและการประชุมคณะกรรมการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา

10.3.3 ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาสาระการเรียนรู้ ท้องถิ่นของสถานศึกษา

10.3.4 ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการเรียนการสอน
อย่างต่อเนื่อง

10.3.5 ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาครูในการผลิต/ใช้สื่ออย่าง หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน

10.3.6 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการของโรงเรียน/
กลุ่ม โรงเรียน/ชุมชน

10.3.7 ผู้บริหารมีการสนับสนุนการพัฒนาและประเมินครูให้เป็น
วิชาชีพชั้นสูงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10.3.8 ผู้บริหารมีการติดตามความก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ

10.3.9 ผู้บริหารมีการวางระบบและกลที่ดีในการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษาโดยร่วมมือกับชุมชนและได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัด

10.4 ผู้บริหารมีการบริหารที่มีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจใน
การบริหาร

เกณฑ์การพิจารณา

10.4.1 การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย/มาตรฐาน
ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของแผน

10.4.2 ผู้บริหารสร้างความตระหนัก (Awareness) และมีความพยายาม
ในการปฏิบัติ (Attempt) ในการพัฒนาผู้เรียนครูและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้บรรลุ
ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

10.4.3 ผู้บริหารนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการบริหาร
อย่างต่อเนื่อง

10.4.4 ผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 พึงพอใจในผลงานของ
สถานศึกษา

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง และการบริหารงานอย่าง
เป็นระบบ ครบวงจรให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา มีตัวบ่งชี้ 4 ตัว

11.1 สถานศึกษามีจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารและระบบการบริหารที่
มีความคล่องตัวสูง ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

เกณฑ์การพิจารณา

11.1.1 สถานศึกษามีแผนภูมิการจัดองค์กรและโครงสร้างการบริหาร
เป็นลายลักษณ์อักษรรวมทั้งมีคำสั่งมอบหมายงานและผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน

11.1.2 สถานศึกษามีการวางระบบระเบียบรองรับการบริหารที่มี
ความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

11.1.3 สถานศึกษาคณะกรรมการการบริหารหลักสูตรและดำเนินการ
อย่างเป็นระบบ

11.1.4 สถานศึกษามีระบบการบริหารงานบุคคลที่มีคุณภาพ

11.1.5 สถานศึกษามีระบบการบริหารงบประมาณ ทรัพย์สินและ
รายได้ที่มีคุณภาพ

11.1.6 สถานศึกษามีระบบการบริหารงานทั่วไปมีคุณภาพ

11.2 สถานศึกษามีการบริหารเชิงกลยุทธ์

เกณฑ์การพิจารณา

11.2.1 สถานศึกษามีแผนกลยุทธ์ มีตัวบ่งชี้ความสำเร็จ มีแผนปฏิบัติ
การประจำปีที่สอดคล้องกับอุดมการณ์และหลักการจัดการศึกษาของชาติ

11.2.2 สถานศึกษามีการปฏิบัติตามแผน

11.2.3 สถานศึกษามีระบบข้อมูล สารสนเทศ เพื่อการบริหารที่ถูกต้อง
และครบถ้วน ทันต่อการใช้งาน

11.2.3 สถานศึกษามีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เปรียบเทียบ
กับเป้าหมายตามแผนอย่างต่อเนื่อง

11.2.4 สถานศึกษามีการนำข้อมูลและผลการประเมิน ไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

11.3 สถานศึกษามีการบริหาร โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ ถ่วงดุล

เกณฑ์การพิจารณา

11.3.1 ผู้บริหาร ครู ชุมชน นักเรียนและกรรมการสถานศึกษา ร่วมกันทำงานพัฒนาคุณภาพ (เช่น การทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นร่วมกัน เป็นต้น)

11.3.2 สถานศึกษามีคณะกรรมการสถานศึกษา และการมาซึ่งคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นต้นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และกระทรวงฯ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (องค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทน ผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ)

11.3.3 คณะกรรมการสถานศึกษามีการประชุมอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย 2 เดือนต่อครั้ง และนำผลการประชุมไปปฏิบัติ

11.3.4 คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในการกำหนดทิศทางและ การบริหารโรงเรียน

11.3.5 สถานศึกษามีระบบและกลไกตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน และการใช้ทรัพยากรของโรงเรียน

11.3.6 สถานศึกษามีระบบการตรวจสอบภายในที่ชัดเจนและโปร่งใส

11.3.7 สถานศึกษามีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินตนเองที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาสถานศึกษาและมีการรายงานต่อต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณะ

11.4 สถานศึกษามีระบบและดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นไปตามกฎกระทรวง

เกณฑ์การพิจารณา

11.4.1 สถานศึกษามีระบบ กลไก และมีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามกฎกระทรวง

11.4.2 สถานศึกษามีระบบ กลไก และมีการตรวจติดตามคุณภาพสถานศึกษาตามกฎกระทรวง

11.4.3 สถานศึกษารับการประเมินทั้งภายในและภายนอกตาม
กฎกระทรวง รวมทั้งมีการเผยแพร่ผลประเมินอย่างกว้างขวาง

11.4.4 สถานศึกษานำผลตรวจติดตามและประเมินภายในและภายนอก
ไปปรับปรุงการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

**มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ**

**ข้อกำหนดสำหรับการศึกษาปฐมวัย สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการอบรม
เลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ
มีตัวบ่งชี้ 3 ตัว**

12.1 สถานศึกษามีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เกณฑ์การพิจารณา

12.1.1 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสม

12.1.2 มีการส่งเสริมให้ครูจัดแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่

ตอบสนองความสนใจและเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน

12.1.3 มีการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมการจัดประสบการณ์

การเรียนรู้และสื่ออุปกรณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

12.1.4 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการผ่านการเล่นและ
ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

12.1.5 มีการบันทึก การรายงานผล และการส่งต่อข้อมูลของผู้เรียน
อย่างเป็นระบบ

12.1.6 มีการนิเทศและนำผลไปปรับปรุงการจัดกิจกรรม/ประสบการณ์
อยู่เสมอ

12.1.7 มีการนำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัด
ประสบการณ์

12.2 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

เกณฑ์การพิจารณา

12.2.1 มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างทั่วถึง

- 12.2.2 มีการจัดกิจกรรม กระตุ้นพัฒนาการสมอง ตอบสนอง
ความสนใจ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน
- 12.2.3 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ค้ำจาม
- 12.2.4 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี/นาฏศิลป์ และกีฬา/
นันทนาการ
- 12.2.5 มีการจัดกิจกรรมสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี
และภูมิปัญญาไทย
- 12.2.6 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
- 12.3 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน
พัฒนาตามธรรมชาติ เต็มศักยภาพ

เกณฑ์การพิจารณา

- 12.3.1 มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม
- 12.3.2 มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน
- 12.3.3 มีการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม
- 12.3.4 มีห้องเรียน ห้องสมุด สนามผู้เรียนเล่น พื้นที่สีเขียว และ
สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอและอยู่ในสภาพใช้งานได้
- 12.3.5 มีการจัดและใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา
- มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น
มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้ 2 ตัว

- 13.1 สถานศึกษามีหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม
สอดคล้องกับเป้าหมายและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

เกณฑ์การพิจารณา

- 13.1.1 สถานศึกษามีสาระการเรียนรู้ที่มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่
เหมาะสม
- 13.1.2 สถานศึกษามีสาระการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐาน และ
เป้าหมายการศึกษา ครอบคลุมกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และสังคม

13.1.3 สถานศึกษามีการนำสาระการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการดำเนินงาน
ที่ถูกต้อง

13.1.4 สถานศึกษามีการประเมินผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

13.1.5 สถานศึกษามีการปรับปรุงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่
เหมาะสมกับท้องถิ่นให้ทันสมัยและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

13.2 สถานศึกษามีสื่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมและ
เอื้อต่อการเรียนรู้

เกณฑ์การพิจารณา

13.2.1 สถานศึกษามีสื่อธรรมชาติ (พืช สัตว์ สิ่งของ และอื่น ๆ) ที่
เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

13.2.2 สถานศึกษามีสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศที่เหมาะสมและเอื้อต่อ
การเรียนรู้

13.2.3 สถานศึกษามีการแลกเปลี่ยนหรือเชื่อมโยงสื่อการเรียนการสอน
จากแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น

13.2.4 สถานศึกษามีสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมและเอื้อต่อ
การเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน
ในการพัฒนาการศึกษา มีตัวบ่งชี้ 2 ตัว

14.1 สถานศึกษามีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และ
ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

14.1.1 สถานศึกษามีผู้รับผิดชอบหรือจัดหน่วยงานรับผิดชอบใน
การส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจน

14.1.2 สถานศึกษามีการจัดแผนงานเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ และ
ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.1.3 สถานศึกษามีการประเมินระบบและกลไกในการส่งเสริม
ความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.1.4 สถานศึกษามีการประเมินระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์ และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.1.5 สถานศึกษามีการนำผลประเมินมาใช้ตัดสินใจและปรับปรุงระบบและกลไกในการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

14.2 สถานศึกษามีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

เกณฑ์การพิจารณา

14.2.1 สถานศึกษามีกิจกรรมประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษา และชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกัน

14.2.2 สถานศึกษามีกิจกรรมการให้บริการชุมชนอย่างเหมาะสม

14.2.3 สถานศึกษามีการร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

14.2.4 สถานศึกษาให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

14.2.5 สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชน

14.2.6 สถานศึกษามีการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับชุมชน

3.2 วิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.2549-2553)

วิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบที่สอง (พ.ศ. 2549-2553) นี้ มีความแตกต่างจากการประเมินในรอบแรก คือ มีการพิจารณาจากการประเมินแบบอิงเกณฑ์และการประเมินอิงสถานศึกษา โดยการประเมินแบบอิงเกณฑ์จะพิจารณาตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ เป็น 4 ระดับ คือ ปรับปรุง พอใช้ ดี และดีมาก ส่วนการประเมินอิงสถานศึกษาจะพิจารณาจากพัฒนาการของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและอิงสถานศึกษาแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การพิจารณา ระดับคุณภาพจะทำให้สามารถตัดสินใจรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้ทั้งในระดับมาตรฐานและในภาพรวม

ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 กำหนดให้ สมศ. ต้องจัดทำข้อเสนอแนะต่อต้นสังกัดในกรณีที่ผลการประเมินภายนอกของสถานศึกษาไม่ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด คณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมิน

คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้พัฒนาวิธีการและเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2549-2553 เพื่อการจำแนกผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่า ได้มาตรฐานหรือไม่ วิธีการและเกณฑ์การประเมินได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการการบริหาร สมศ. ในการประชุมครั้งที่ 13/2548 วันที่ 22 พฤศจิกายน 2548 ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 2 ประเภท คือ

1. การประเมินอิงเกณฑ์ ให้พิจารณาตามมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ การพิจารณาที่สมศ. กำหนด โดยจะมีการสรุปผลการประเมินทั้งในระดับตัวบ่งชี้ และระดับ มาตรฐาน

2. การประเมินอิงสถานศึกษา ให้พิจารณาจากการที่สถานศึกษา ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และพัฒนาการของคุณภาพสถานศึกษา ตลอดจนมีผล การดำเนินงานบรรลุมาตรฐาน/เป้าหมายตามแผนของสถานศึกษา รวมทั้งการมีความตระหนัก ในความสำคัญและพยายามในการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

ไม่มีพัฒนาการของคุณภาพการศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาไม่ได้ ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของ สมศ. และผลการประเมินในรอบที่สอง (เฉพาะผลการ ประเมินแบบอิงเกณฑ์) ต่ำกว่า ผลประเมินรอบแรก หรือผลประเมินทั้งรอบแรกและรอบสอง ที่ต่ำกว่าระดับดี และไม่แตกต่างกัน (พอใช้ - พอใช้) หรือ (ปรับปรุง - ปรับปรุง)

บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน หมายถึง สถานศึกษามีความสำเร็จใน การปฏิบัติสามารถบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาตามที่สถานศึกษาได้ตั้งไว้ใน การพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละมาตรฐาน โดยนำผลประเมิน คุณภาพภายนอกรอบแรกไปใช้วางแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และมีหลักฐาน แสดงความตระหนักในความสำคัญ และความพยายามในการปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐาน ของสถานศึกษาอย่างเด่นชัด

ไม่บรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผน หมายถึง สถานศึกษายังไม่ประสบ ความสำเร็จในการปฏิบัติ ไม่สามารถบรรลุมาตรฐานหรือเป้าหมายของแผนพัฒนาตามที่ สถานศึกษาได้ตั้งไว้ในการพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาในแต่ละ มาตรฐาน โดยไม่คำนึงถึงความตระหนักในความสำคัญ และความพยายามในการปฏิบัติเพื่อ การพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา

หลักฐานและร่องรอยแสดงความตระหนักในความสำคัญ และความพยายามใน การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาสู่มาตรฐานของสถานศึกษา ให้พิจารณาดังนี้

ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาสู่มาตรฐานหรือเป้าหมายตามแผนพิจารณาจาก ผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 กลุ่มขึ้นไป (ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง) มีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น ๆ และมีหลักฐานและร่องรอยยืนยัน จากอย่างน้อย 3 แหล่งขึ้นไป เช่น นโยบายและทิศทางการพัฒนาของสถานศึกษา ระบบประกันคุณภาพภายใน รายงานการประเมินตนเอง เป็นต้น ที่แสดงว่าสถานศึกษามีความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น ๆ

ความพยายามในการปฏิบัติสู่มาตรฐานการศึกษา พิจารณาจาก การมีหลักฐานและร่องรอยยืนยันทั้ง 5 ข้อ

1. แผนกลยุทธ์ ธรรมนูญโรงเรียน แผนการจัด โครงสร้างองค์กรของสถานศึกษาด้านการบริหาร การเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน หรือ ครู หรือ คุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาซึ่งเป็นเป้าประสงค์ของการพัฒนาของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา การพูดคุยและสัมภาษณ์บุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ในเรื่องการวางแผนพัฒนาของสถานศึกษา

2. มีการจัดโครงการ/กิจกรรมสำคัญระดับสถานศึกษาด้านการบริหาร การเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาผู้เรียน หรือ ครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุมาตรฐานการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยพิจารณาได้จากแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา เป็นต้น

3. มีภาคีเข้าร่วมหลากหลายเพียงใด โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมาย เครือข่าย หรือ ชุมชน เป็นต้น ภาคีที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมที่แสดงว่า เป็นโครงการ/กิจกรรมระดับสถานศึกษาซึ่งพิจารณาได้จากรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา และโครงการ/กิจกรรมของสถานศึกษา

4. มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน หรือครู หรือคุณภาพการจัดการศึกษา ให้บรรลุตามมาตรฐานนั้น ๆ อย่างเป็นระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพียงใดที่จะแสดงถึงความยั่งยืนของการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามมาตรฐานนั้น

5. ผลการประเมินโครงการ/กิจกรรมว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด และเป็นที่พึงพอใจของผู้เกี่ยวข้องมากน้อยเพียงใด โดยต้องเกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม และมีผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 พึงพอใจต่อผลของโครงการ/กิจกรรมนั้น ๆ

4. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

4.1 ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

คำว่า การศึกษาปฐมวัย หรือแต่เดิมเคยเรียกว่าการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา นั้น ได้มีผู้ให้ความหมายในลักษณะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

จินตนา หมู่ผึ้ง (2540 : 18) ได้ให้ความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ว่าเป็นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ซึ่งเป็นวัยของการวางพื้นฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในระยะเริ่มต้น

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 36 ก. (2542 : 1) กล่าวว่า การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่มีอายุ 3 - 6 ปี เพื่อเป็นการวางรากฐานชีวิตและการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และการอยู่ร่วมในสังคม

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (ม.ป.ป. : 1-2) กล่าวว่า การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนปฐมวัย ซึ่งมีคำที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ผู้เรียนปฐมวัย ใช้เรียกผู้เรียนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 6 ปี

2. การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนแรก

เกิดจนถึงอายุ 6 ปี การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันไป คือ การศึกษาก่อนวัยเรียน การอนุบาลศึกษา ปฐมวัยศึกษา การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับผู้เรียนเล็ก การศึกษาปฐมวัย ซึ่งการจัดการศึกษาในระดับนี้ เป็นการวางพื้นฐานทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในระยะเริ่มต้น โดยมุ่งเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามวัยให้พร้อมที่จะเรียนในระดับต่อไป

3. รูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัย การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน จึงมีการจัดการศึกษาในรูปแบบที่แตกต่างกันไปในเรื่องของ

การจัดชั้นเรียน เวลาเรียนและวัยของผู้เรียนที่เข้าเรียน เช่น สถานรับเลี้ยงผู้เรียน จะรับเลี้ยงดูผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด - อายุ 2 ปี หรืออายุ 2 – 3 ปี ศูนย์เลี้ยงเด็กเล็ก มุ่งให้เป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กตั้งแต่ช่วงอายุ 2 – 6 ปี ส่วนโรงเรียน ให้การศึกษาแก่เด็กวัยนี้คือ โรงเรียนอนุบาล เป็นการจัดการศึกษาแบบมีระบบ รับผู้เรียนตั้งแต่อายุ 2 ปี 6 เดือน – 6 ปี โรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ จะมีหลักสูตรอนุบาล 3 ปี รับผู้เรียนตั้งแต่อายุ 3 – 6 ปี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เรียกว่า การศึกษาปฐมวัย ซึ่งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 ให้เหตุผลของการที่รัฐกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ครอบคลุมการศึกษาของผู้เรียนปฐมวัย ไว้ว่า “รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนปฐมวัย (0 – 5 ปี) เพราะการพัฒนาผู้เรียนในวัยนี้ เป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการพัฒนาทางสมองของบุคคล เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม โดยส่งเสริมให้ชุมชน สถาบัน หรือองค์กรในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สถาบันครอบครัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับนี้ ควบคู่ไปด้วย...”

จากเว็บไซต์ <http://www.onec.go.th/Act/democ/2a.htm> กล่าวว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนปฐมวัย ได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้เรียนปฐมวัย หมายถึง ผู้เรียนที่มีอายุระหว่าง 0 – 6 ปี นั้น เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน เจริญเติบโตในอัตราที่สูงสุด

จากเว็บไซต์ <http://academic.obec.go.th/cdc/current/preschool.html> กล่าวว่า การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาความพร้อมของผู้เรียนทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพและสังคม เพื่อรับการศึกษาในระดับต่อไป

จากความหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย มีชื่อเรียกแตกต่างกัน ที่เป็นหลักฐานครั้งแรก คือ การศึกษาก่อนวัยเรียน การอนุบาลศึกษา ปฐมวัยศึกษา การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา การศึกษาระดับผู้เรียนเล็ก และปัจจุบันตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใช้คำว่า การศึกษาปฐมวัย ซึ่งหมายถึง การจัดการศึกษาให้ผู้เรียนที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพ เพื่อจะได้รับการศึกษาในระดับต่อไป แต่การศึกษาปฐมวัยในระบบโรงเรียน ส่วนใหญ่จะรับผู้เรียนอายุตั้งแต่ 3 – 6 ปี

4.2 ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหรือระดับก่อนประถมศึกษา ได้มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยหรือระดับก่อนประถมศึกษา ไว้ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 1) กล่าวว่า สภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทย ให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ จากผลงานวิจัยทางการแพทย์ พบว่า ผู้เรียนปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้า ไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่า ผู้เรียนเหล่านี้ ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนผู้เรียนที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนอายุต่ำกว่า 6 ปีทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิด ตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของผู้เรียน

สำนักพัฒนาการศึกษา ศึกษาคณาธิการ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (ม.ป.ป. : 3-4 ; อ้างถึงใน สมร ทองดี. 2537 : 11 - 14) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้

1. ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นักจิตวิทยาและนักการศึกษา หลายคนมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าผู้เรียนปฐมวัย เป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ และนับเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดช่วงหนึ่ง เพราะเป็นวัยของการวางรากฐานและเตรียมตัวเพื่อชีวิต ทั้งยังเป็นช่วงระยะที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิตด้วย ดังเช่น

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) อธิบายว่า วัยเริ่มต้นของชีวิตมนุษย์ คือระยะ 5 ขวบปีแรก ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับในช่วงนี้จะมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคลนั้นจนชั่วชีวิต

อีริก อีริกสัน (Erik Erikson) มีความเห็นสอดคล้องกับฟรอยด์เช่นกัน และอีริกสัน ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนอายุระหว่าง 3 – 6 ปี จะเริ่มพัฒนาความสามารถพร้อม ๆ กับความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ดังนั้นถ้าผู้เรียนในวัยนี้ได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องเหมาะสม ก็ย่อมจะส่งผลให้ผู้เรียนเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของสังคม

ฮาวิกเฮอร์สท์ อาร์.เจ. (Havighurst R.J.) กล่าวว่า บุคคลแต่ละวัยจะพัฒนาไปตามขั้นจากวัยผู้เรียนจนถึงวัยชรา ซึ่งเรียกว่า งานตามขั้นพัฒนาการ (Developmental

Tasks) หมายถึง งานที่บุคคลแต่ละวัยสามารถเรียนรู้ได้เป็นปกติธรรมดา เมื่อได้รับการส่งเสริม ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม และถ้าผู้เรียนรู้จักปรับตัวและประสบความสำเร็จในงานพัฒนาการ ตั้งแต่ปฐมวัย ผู้เรียนก็จะมีความสุขและนำไปสู่ความสำเร็จในงานพัฒนาการขั้นสูงในวัยต่อไป ได้ และในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เรียนประสบความล้มเหลวในการเรียนรู้ตั้งแต่ปฐมวัย ผู้เรียน ย่อมจะประสบปัญหาในการเรียนรู้ระยะต่อมาด้วย ดังนั้นถ้าผู้เรียนปฐมวัยได้รับการส่งเสริม และพัฒนาให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการ ย่อมเป็นการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ

2. ความสำคัญต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นักจิตวิทยา หลายท่านมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ช่วงวิกฤติของชีวิตในระยะ 5 ปีแรก เป็นระยะสำคัญใน การวางรากฐานบุคลิกภาพของมนุษย์ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของประชากรจึงจำเป็นต้องเริ่ม พัฒนาตั้งแต่ระยะปฐมวัย เพื่อให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของสังคมและประเทศชาติ

3. ความสำคัญต่อกระบวนการจัดการศึกษา เพียเจท์ (Jean Piaget) ผู้สร้างทฤษฎีทางปัญญาที่แพร่หลายที่สุด กล่าวว่า ผู้เรียนในช่วงอายุ 2 – 6 ขวบ เป็นช่วงวัยที่ ผู้เรียนเริ่มเรียนรู้ภาษาพูดและสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แต่ความสามารถในการเรียนรู้ ยังอยู่ในลักษณะจำกัด ผู้เรียน ในวัยนี้จึงจำเป็นต้องฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัส ซึ่งการจัด สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ที่เหมาะสมจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาในด้านความคิด และ พัฒนาการเรียนรู้เพื่อพัฒนา โครงสร้างทางสติปัญญาในขั้นต่อไปให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น การจัดการศึกษาปฐมวัย ถึงแม้จะไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ แต่ก็เป็นการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน ในระยะแรก เป็นพื้นฐานไปสู่การดำรงชีวิต ในสังคมอย่างมีความสุขและมีความพร้อมใน การเรียนรู้ในขั้นต่อไปตามศักยภาพแห่งตน กระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องพัฒนา อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนจึงควรจัดอย่างสอดคล้องและ ต่อเนื่องกันทุกระดับ และการศึกษาปฐมวัย คือ จุดเริ่มต้นที่สำคัญของกระบวนการศึกษาของ มนุษย์

4. ความสำคัญต่อการวางรากฐานในการพัฒนาประเทศ การพัฒนา ประเทศชาตินั้น จะต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ โดยให้เป็นทั้งคนเก่งและ คนดี และเป็นบุคคลที่มีทั้งสติปัญญา ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งคุณสมบัติ เหล่านี้จะต้องได้รับการปลูกฝัง อบรมสั่งสอนตั้งแต่ยังปฐมวัย

จากเว็บไซต์ <http://www.onec.go.th/Act/democ/2a.htm> กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นสิ่งจำเป็น เพราะเป็นการวางรากฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งยังมีความสำคัญในฐานะที่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจัดการศึกษาของมนุษย์อันเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ การศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลสำหรับอนาคตของประเทศบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์

จากความสำคัญที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย มีความสำคัญอย่างยิ่งในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนปฐมวัยมีโอกาสได้รับการพัฒนาทุก ๆ ด้านที่ถูกต้องเหมาะสม ต่อเนื่องเป็นจุดเริ่มต้นที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีความพร้อมในการเรียนรู้ในระดับประถมศึกษา (การศึกษาระดับพื้นฐาน) และมีความสำคัญต่อกระบวนการจัดการศึกษา จึงเท่ากับเป็นการเตรียมและสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาตินั่นเอง

4.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาปฐมวัย

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาปฐมวัยหรือการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีผู้กล่าวไว้ในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2547 : ความนำ) กล่าวว่า ผู้รับผิดชอบอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาผู้เรียนปฐมวัยในสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาผู้เรียนปฐมวัย มีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสังเกต สำรวจ สร้างสรรค์ ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความรัก ความเข้าใจ ความเอาใจใส่ผู้เรียน เพื่อเป็นพื้นฐานที่ช่วยเตรียมพร้อมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนและในชีวิตของผู้เรียนต่อไป

สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ (ม.ป.ป. : 5) กล่าวว่า ผู้เรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ซึ่งจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เป็นพลเมืองของชาติสืบไป เพราะการพัฒนาคนจะต้องกระทำต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติจะต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงวัยที่เกิดการเรียนรู้มากที่สุดในชีวิต การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนวัยนี้ จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณลักษณะตามวัย

จากเว็บไซต์ <http://www.onec.go.th/Act/democ/2a.htm> กล่าวว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดของศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้และชีวิต โดยคุณสมบัตินี้มุ่งสร้างเสริม คือ กระบวนการคิด กระบวนการกลุ่ม คุณธรรม จริยธรรม วิถีชีวิตไทย สิ่งแวดล้อมและค่านิยมความเสมอภาค

จากการศึกษาเอกสารที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยหรือระดับก่อนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อ อบรมเลี้ยงดูผู้เรียนก่อนการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้แก่นักเรียนในวัยเริ่มต้น โดยมุ่งเตรียมความพร้อมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนแต่ละคน ได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับวัย มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย เพื่อที่จะได้เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าของประเทศชาติสืบไป

5. การจัดการศึกษาเอกชน

5.1 ความเป็นมาของการจัดการศึกษาเอกชน

การจัดการศึกษาเอกชน มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา คือ ราวพุทธศักราช 2199 – 2231 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ในระยะเริ่มแรกดำเนินการเป็นเอกเทศ มิได้ควบคุมโดยหน่วยงานรัฐแต่อย่างใด จนกระทั่งปีพุทธศักราช 2448 กระทรวงศึกษาธิการได้เข้ามามีบทบาทในการควบคุม โรงเรียนราษฎร์และจัดให้มีการขึ้นทะเบียนกับกระทรวงศึกษาธิการ เช่นเดียวกับงานด้านการศึกษาเอกชน ขยายตัวมากขึ้น พุทธศักราช 2454 – 2470 เป็นยุคเริ่มก่อตั้งของอนุบาลเอกชน ในช่วงนี้กลุ่มมิชชันนารี ได้เข้ามาจัดตั้งโรงเรียนขึ้นในประเทศไทย ทำให้มีการเปิดแผนกอนุบาลขึ้นในโรงเรียนเอกชนหลายแห่ง รัฐได้เริ่มเห็นความสำคัญของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษามากขึ้น ในปีพุทธศักราช 2461 จึงได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ครั้งแรก โดยมีจุดประสงค์เพื่อตรวจสอบและนิเทศการศึกษาโรงเรียนเอกชนทั่วประเทศ และเพื่อแก้ไข กฎระเบียบโรงเรียนราษฎร์ ดังนั้นในปีพุทธศักราช 2476 รัฐจึงได้สถาปนากระทรวงศึกษาธิการขึ้น โดยจัดตั้งกองราษฎร์ สังกัดกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้ควบคุมดูแลโรงเรียนราษฎร์ทั้งหมด ต่อมาได้กำหนดเป็นพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ ในปีพุทธศักราช 2497 ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน หลังจากนั้นรัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน

ในปีพุทธศักราช 2518 และในปีพุทธศักราช 2525 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 : 3)

การศึกษาเอกชนในประเทศไทยมีประวัติยาวนาน และได้มีการพัฒนารูปแบบ และวิธีการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด สามารถแบ่งพัฒนาการของการศึกษาเอกชนได้ 5 ระยะ คือ (นงคันทน์ พันธ์นิกุล. 2546 : 6 – 7 ; อ้างอิงจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2542)

ระยะที่ 1 ความเป็นอิสระของการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2395 – 2461) ในช่วงนี้ โรงเรียนเอกชนสามารถดำเนินการได้โดยไม่มีการควบคุม การที่รัฐไม่ได้ดำเนินการควบคุม โรงเรียนเอกชน ก็เนื่องมาจากเหตุผลทางการเมืองระหว่างประเทศที่ประเทศตะวันตก กำลังขยายอำนาจทางการเมือง หรือยุคจักรวรรดินิยม สิ่งที่รัฐดำเนินการในช่วงนี้ คือ การตั้ง โรงเรียนของรัฐและการสนับสนุนโรงเรียนเอกชนของไทย

ระยะที่ 2 การควบคุมโรงเรียนเอกชน (พ.ศ. 2461 – 2480) ระยะนี้รัฐบาล ได้ออกพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ 2 ฉบับ คือ ฉบับ พ.ศ. 2461 และ พ.ศ. 2479 สาเหตุ สำคัญที่มุ่งควบคุมกิจการของโรงเรียนเอกชนก็เพื่อความมั่นคงของชาติเป็นหลัก เช่น ครูใหญ่ ต้องมีคุณวุฒิทางครู ครูที่สอนต้องมีความรู้ภาษาไทย ต้องสอนภาษาไทยและปลูกฝังความเป็น พลเมืองดี ความจงรักภักดีต่อชาติ

ระยะที่ 3 ความเฟื่องฟูของการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2480 – 2503) รัฐเริ่ม การอุดหนุนการรับรองวิทยฐานะและมีนโยบายเด่นชัดให้เอกชนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาของชาติเพิ่มมากขึ้น ในระยะนี้มีโรงเรียนเอกชนขยายตัวอย่างมาก

ระยะที่ 4 การหยุดชะงักและการขยายตัวของโรงเรียนเอกชน (พ.ศ. 2507 – 2518) รัฐได้มีนโยบายขยายการศึกษาภาคบังคับเป็น 7 ปี ทำให้โรงเรียนของรัฐขยายตัวอย่างมาก อันมีผลกระทบต่อภาระงานของโรงเรียนเอกชน แต่ด้วยรัฐบาลไม่สามารถ ดำเนินงานตามเป้าหมายได้เพราะปัญหาด้านงบประมาณและการขาดแคลนครู ตลอดจนอาคาร สถานที่ รัฐจึงมีนโยบายให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการมากขึ้น ให้โรงเรียนเอกชนขยายตัว มากขึ้น

ระยะที่ 5 การแสวงหาแนวทางใหม่ (พ.ศ. 2518 – ปัจจุบัน) การประกาศใช้ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2525 ส่งผลต่อการดำเนินงานของ โรงเรียนเอกชนอย่างมาก เพราะมีการควบคุมมาตรฐานเข้มงวดมาก มีการควบคุมการเก็บ

ค่าเล่าเรียนและต่อมาได้มีการผ่อนปรนตามนโยบายค่าเล่าเรียนลอยตัว อีกทั้งรัฐบาลได้
ดำเนินการขยายการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็น 9 ปี และในแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับ พ.ศ. 2535
ได้กำหนดเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเร่งขยายการจัดการศึกษาภาครัฐ
ออกไป เพื่อให้เป็นไปตามทิศทางและความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศ
โรงเรียนเอกชน จึงได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

5.2 การบริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชน

ความเป็นมาของการศึกษาเอกชนและการบริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชน
การศึกษาเอกชน หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่เอกชนหรือคณะบุคคลเป็นผู้จัดขึ้น โดยอาศัย
ทรัพยากรการบริหารหลักที่เป็น คน (Man) ทูทรัพย์ (Money) และวัสดุ (Material) ของ
ภาคเอกชน การจัดตั้งก็เพื่อวัตถุประสงค์อันจำกัดสำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มเท่านั้น สำหรับ
องค์ประกอบของการศึกษาเอกชนมี ดังนี้

5.2.1 ผู้จัดกิจกรรมเป็นเอกชนหรือบุคคลหรือคณะบุคคล กรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่
ของรัฐหรือข้าราชการก็จะดำเนินการในฐานะของเอกชน ผู้จัดกิจกรรมดังกล่าวมีชื่อเรียก
ต่าง ๆ กัน ได้แก่ ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียน เจ้าของ ผู้จัดการ

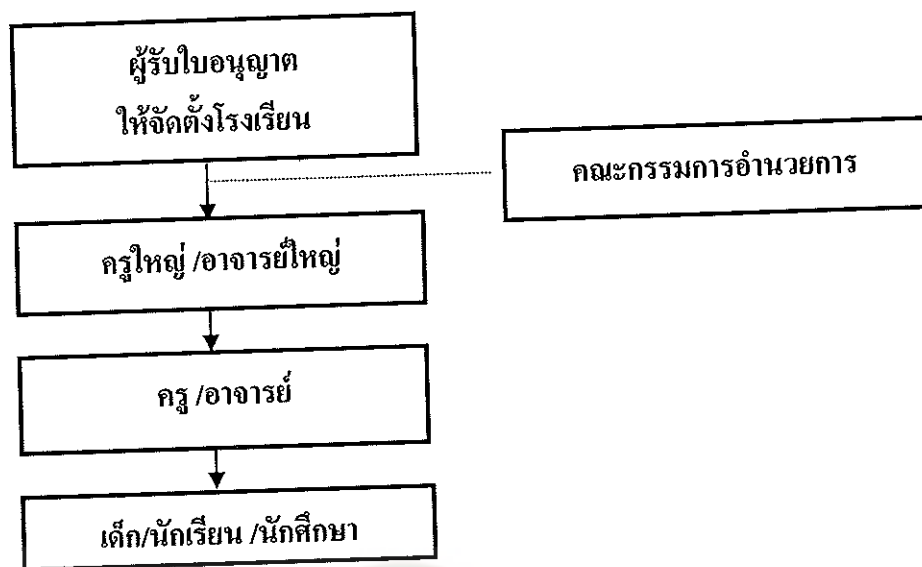
5.2.2 ทรัพยากรที่ใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่ง ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา ที่ดิน
สิ่งก่อสร้างวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนงบประมาณจะได้มาจากเอกชนเป็นหลัก

5.2.3 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา เป็นการจัดเพื่อประโยชน์อันจำกัด
สำหรับบุคคลเฉพาะกลุ่มมิได้ให้บุคคลทั่วไป

5.2.4 ผู้เรียน โดยปกติผู้เรียนจะเป็นบุคคลที่มีพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจใน
ระดับเดียวกัน ในการนี้หากผู้เรียนรวมกันทุกผลัดมากกว่า 7 คน ขึ้นไป สถานที่นั้นก็จะ ได้ชื่อว่า
เป็นสถานศึกษาเอกชนตามกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชน

โครงสร้างการบริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชน

การบริหารโรงเรียนเอกชนนั้นได้พัฒนาการบริหารให้สอดคล้องกับยุคสมัย
ตลอดมาทั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้การศึกษาศึกษาของเอกชนได้มาตรฐาน มีคุณภาพ การบริหาร
การศึกษาเอกชนในสมัยเริ่มต้นนั้น ยังไม่มีรูปแบบและโครงสร้างที่ชัดเจน แต่จะมีลักษณะเป็น
งานที่ง่าย ๆ ปัจจุบันเมื่อมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีหน้าที่ กำกับดูแล
โรงเรียนเอกชน ได้กำหนดโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชนให้เป็นลักษณะเดียวกัน
ดังในแผนภูมิที่ 2

- หมายถึง สายสนับสนุน
 → หมายถึง สายบังคับบัญชา

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการบริหารการศึกษาโรงเรียนเอกชน

ที่มา : (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525. www.bpp.go.th/e-book/2132.doc)

จากโครงสร้างการบริหารโรงเรียนเอกชน ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งโรงเรียนจะมีตำแหน่งเป็นประธานของคณะกรรมการอำนวยการ สำหรับตำแหน่งผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หรืออาจารย์ เป็นเพียงตำแหน่งที่เรียกกันในโรงเรียนเท่านั้น สำหรับชื่อที่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (<http://www.bpp.go.th/e-book/2132.doc>) คือ ผู้จัดการ ครูใหญ่ และครู ขอบข่ายและภารกิจ การบริหารและจัดการสถานศึกษา ซึ่งครอบคลุมงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงาน ด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป และเป้าหมายในการจัดการศึกษาคือทำให้ผู้เรียนเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

ผังแผนภูมิที่ 3 นี้

แผนภูมิที่ 3 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา

ที่มา : (พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525. www.bpp.go.th)

5.3 บทบาทหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2476 เป็นต้นมา การจัดการศึกษาที่ดำเนินการควบคู่กับการจัดการศึกษาของรัฐบาลและอยู่ภายใต้การดูแลของกองโรงเรียนราษฎร์กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการนั้น มีการขยายตัวอย่างกว้างขวางทำให้กองโรงเรียนราษฎร์ไม่อาจบริหารงานได้รวดเร็วทันความต้องการของประชาชน สภาการศึกษาแห่งชาติ จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการปรับปรุงโรงเรียนราษฎร์ขึ้นเพื่อพิจารณาให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเอกชนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาทั้งด้านบริหารและด้านวิชาการ ซึ่งปรากฏว่า กองโรงเรียนราษฎร์ได้รับการยกฐานะเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนซึ่งมีฐานะเป็นกรมหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515 ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 217 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 โดยโอนอำนาจหน้าที่กิจการทรัพย์สิน หนี้สิน ข้าราชการ ลูกจ้าง และเงินงบประมาณของกรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองโรงเรียนราษฎร์มา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 : 3)

ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาเอกชนประกอบด้วย ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมการศึกษานอกโรงเรียน อธิบดีกรมวิชาการ อธิบดีกรมสามัญศึกษา อธิบดีกรมอาชีวศึกษา เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้รับใบอนุญาตหรือผู้จัดการ 2 คน และบุคคลอื่นอีก 3 คน เป็นกรรมการ รวม 7 คน โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เป็นกรรมการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีดังนี้

1. ให้ความเห็นหรือคำแนะนำรัฐมนตรีเกี่ยวกับการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียน การจัดทำโครงการส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนและประสานงานการศึกษากับส่วนราชการอื่นเพื่อประโยชน์ในการควบคุม และส่งเสริมการศึกษาในกิจกรรมของโรงเรียน
 2. ให้ความเห็น หรือคำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง หรือระเบียบ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ
 3. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใด
- ตามที่คณะกรรมการการศึกษาเอกชนมอบหมาย

4. ปฏิบัติการอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน องค์กรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

4.1 ศึกษาวิเคราะห์ และเสนอแนะแก่คณะกรรมการการศึกษาเอกชน เกี่ยวกับการศึกษาและการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชน การจัดทำโครงการส่งเสริมการศึกษา ของโรงเรียนเอกชน การประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและ ส่งเสริม การศึกษาและกิจการของโรงเรียนเอกชน และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ของคณะกรรมการ การศึกษาเอกชน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พุทธศักราช 2525

4.2 เป็นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พ.ศ.

2525

4.3 ปฏิบัติงานเลขานุการของคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

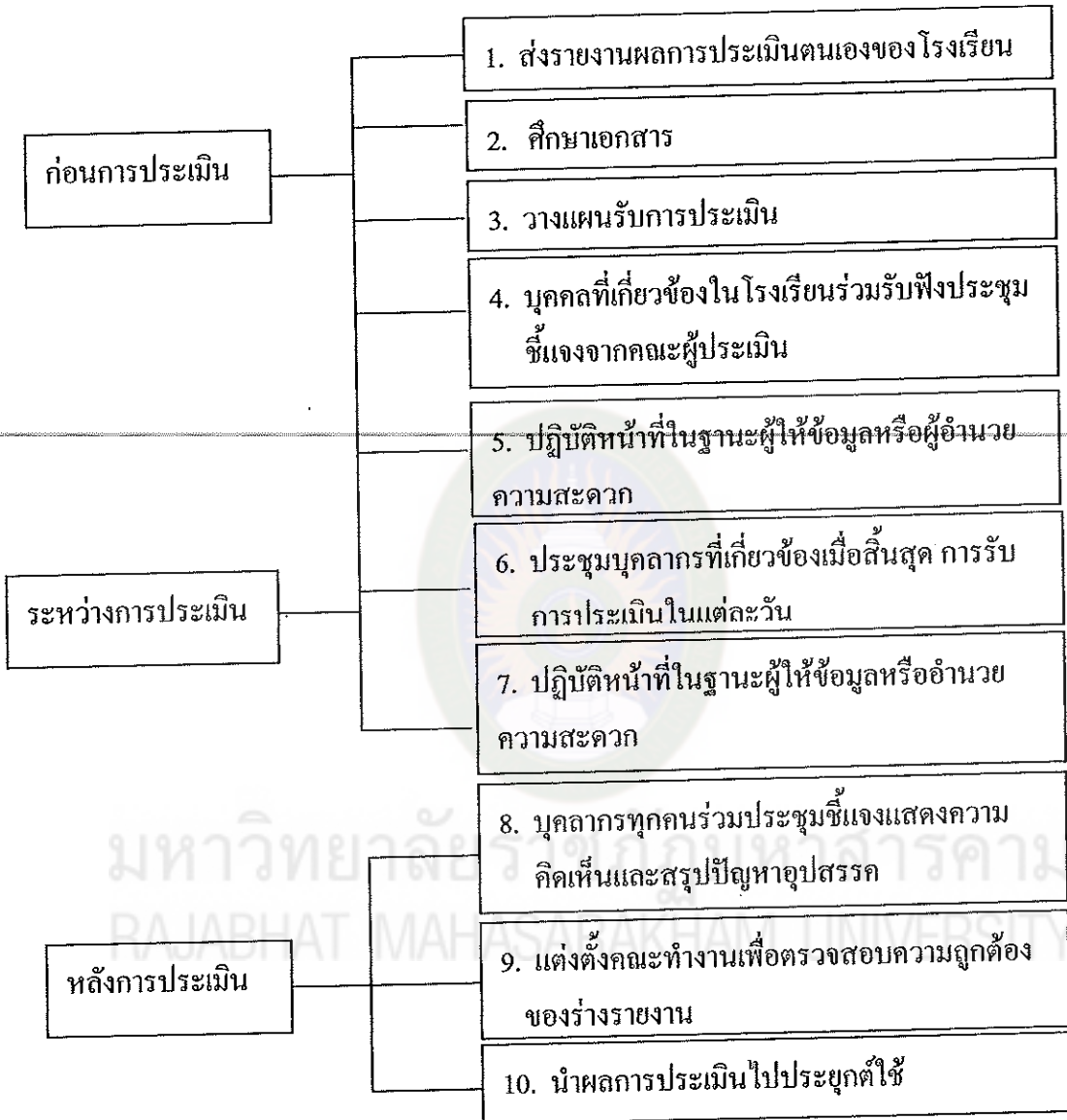
4.4 ปฏิบัติงานตามที่คณะกรรมการการศึกษาเอกชนหรือ

กระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายในการแบ่งส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. 2535 : 11)

6. กรอบแนวทางและวิธีการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)

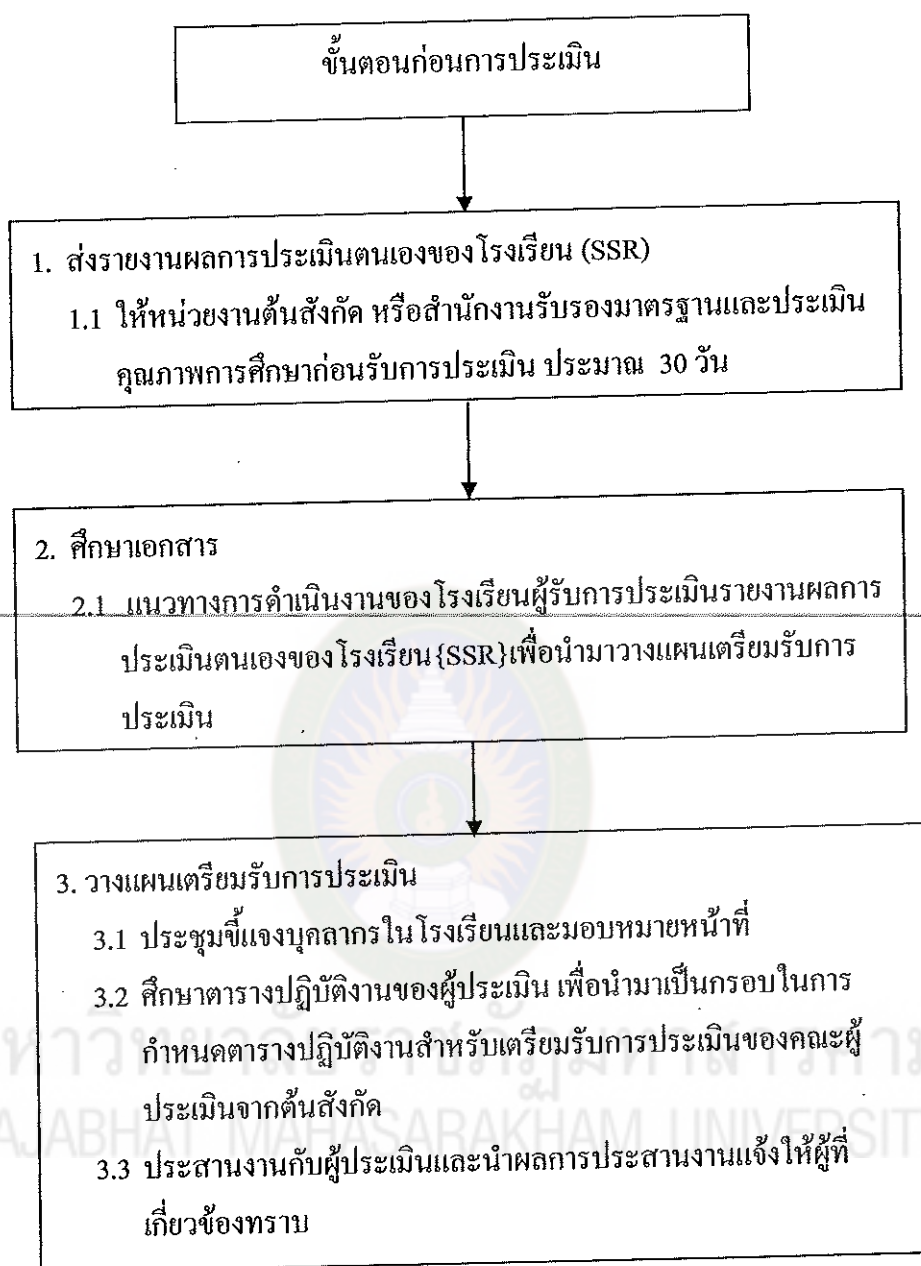
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ เรียกโดยย่อว่า สมศ. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพ ภายนอกและ ทำการประเมินผลการจัดการศึกษาได้วางกรอบแนวทางและวิธีการใน การประเมินภายนอก ซึ่งคณะกรรมการบริหารสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้อนุมัติในคราวประชุมครั้งที่ 10/2544 เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2544 จากของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การ มหาชน) ม.ป.ป : 6-10 (มานิตย์ สนิทบรรเลง. 2545 : 24) ซึ่งมี 3 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา (กระบวนการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก)

แต่ละขั้นตอนมีรายละเอียด ดังแผนภูมิที่ 4, 5, 6 และ 7

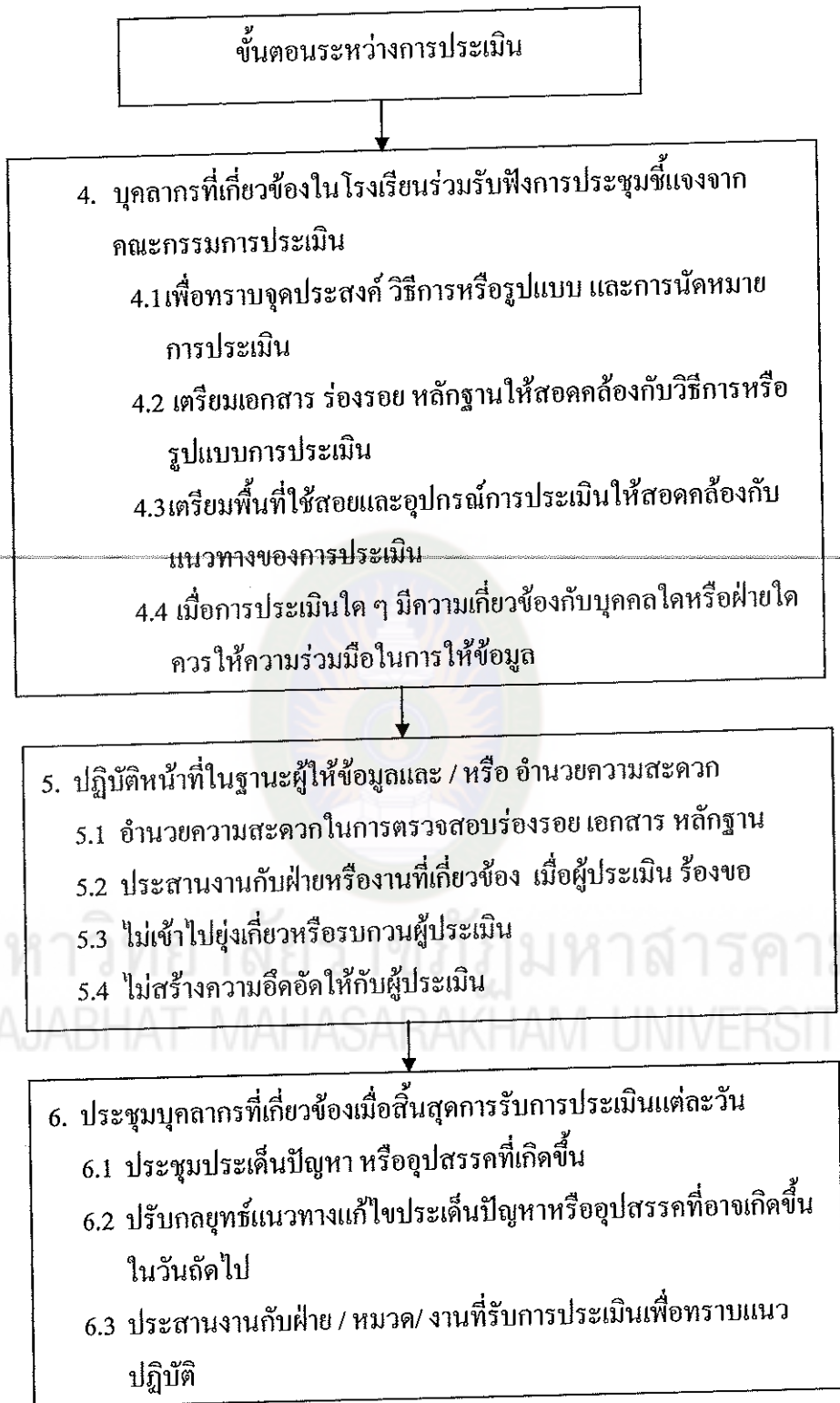
แผนภูมิที่ 4 การเตรียมรับการประเมินของโรงเรียนจากหน่วยงานภายนอก

ที่มา : (ฉัฐพล ชุมวรฐานี. 2545 : 32)

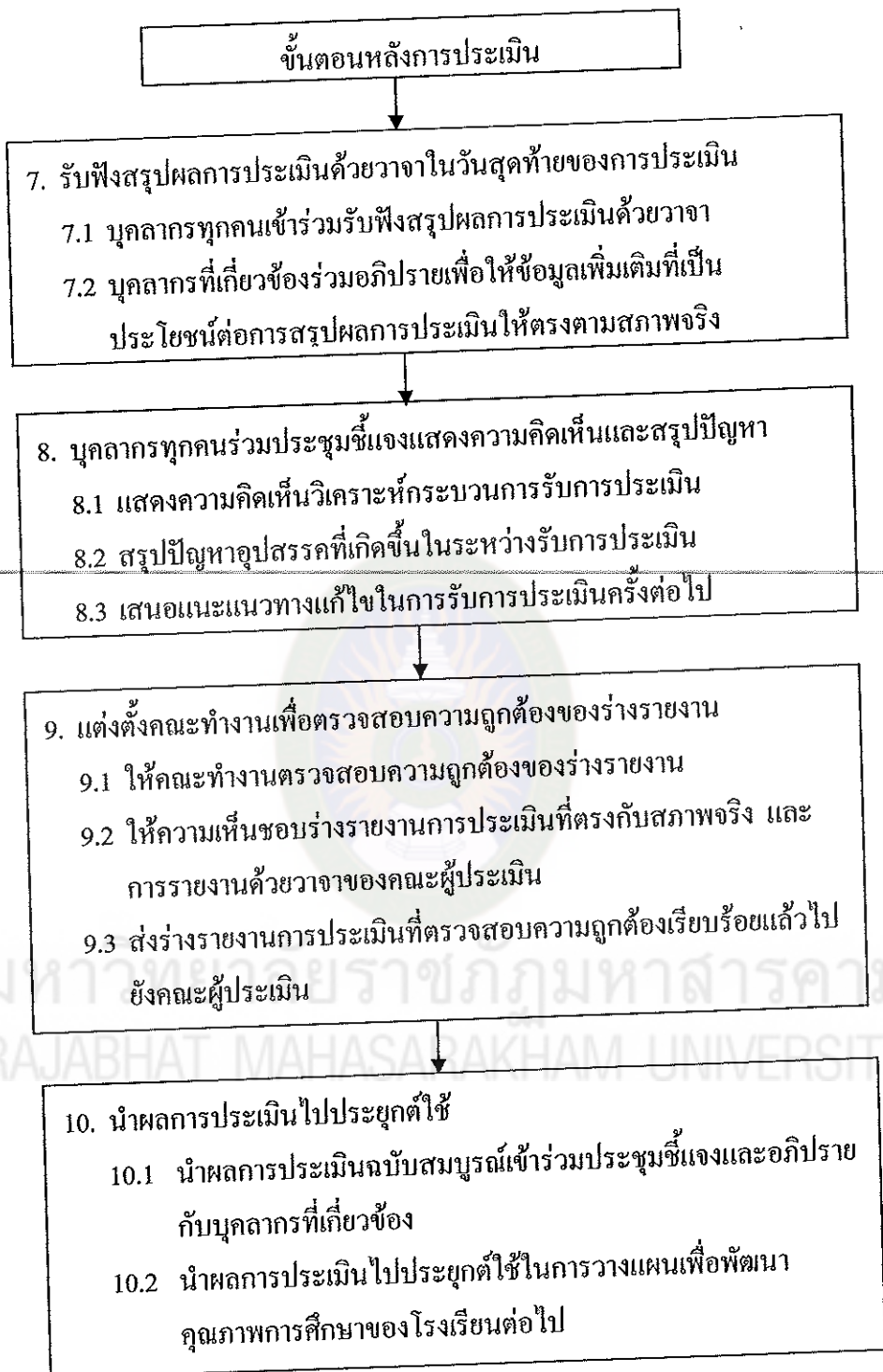
แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการเตรียมก่อนรับการประเมินของโรงเรียน

ที่มา : (ฉัฐพล ชุมวรฐานี. 2545: 32)

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการเตรียมระหว่างรับการประเมินของโรงเรียน

ที่มา : (ฉัฐพล ชุมวรฐานี. 2545 : 33)

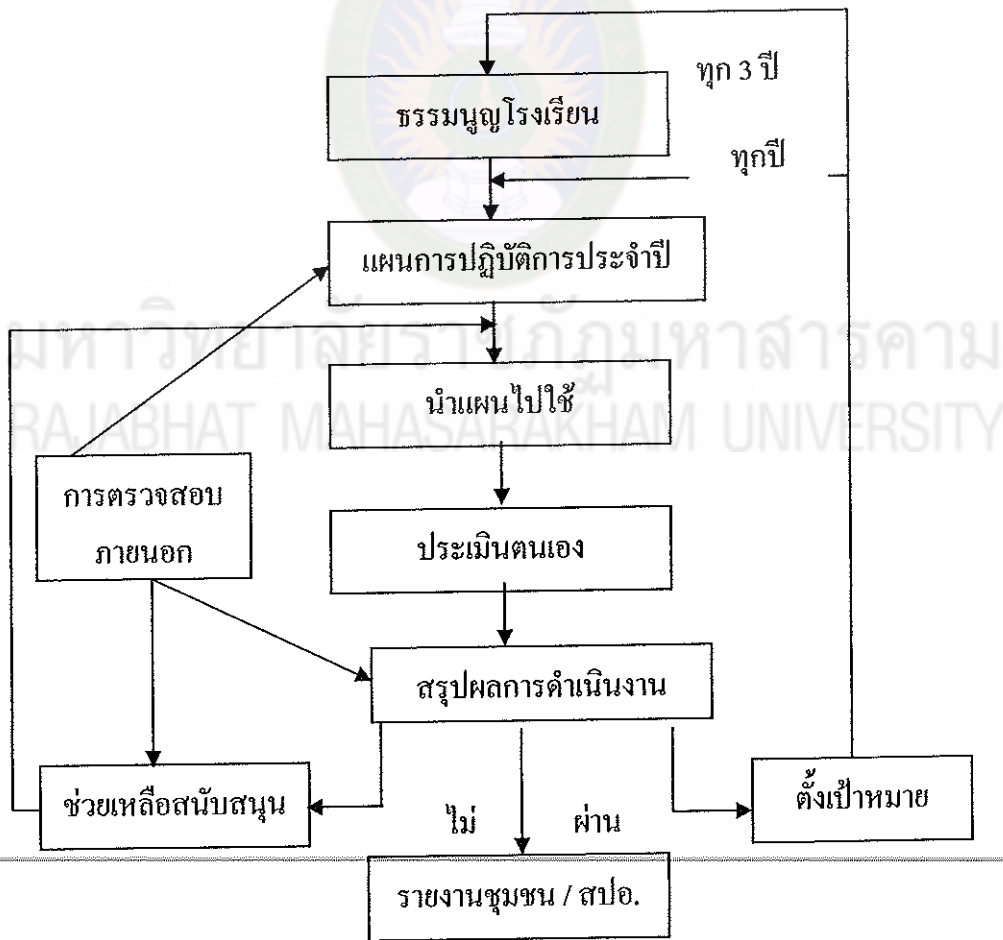
แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการเตรียมหลังรับการประเมินของโรงเรียน

ที่มา : (ณัฐพล ชุมวรชานี. 2545 : 34)

จากแผนภูมิที่ 4 ถึง 7 แสดงให้เห็นว่าเมื่อสถานศึกษามีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน และจัดทำรายงานการประเมินตนเองเป็นประจำทุกปี (Self-Assessment Report) หรือเรียกย่อ ๆ ว่า (SAR) SAR จะเสนอต่อสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

7. การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก (เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเอง)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดมาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2541 โดยมีโครงการสร้างมาตรฐานโรงเรียน 3 กลุ่ม คือ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอนและมาตรฐานการบริหารโรงเรียนและดำเนินการตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียน

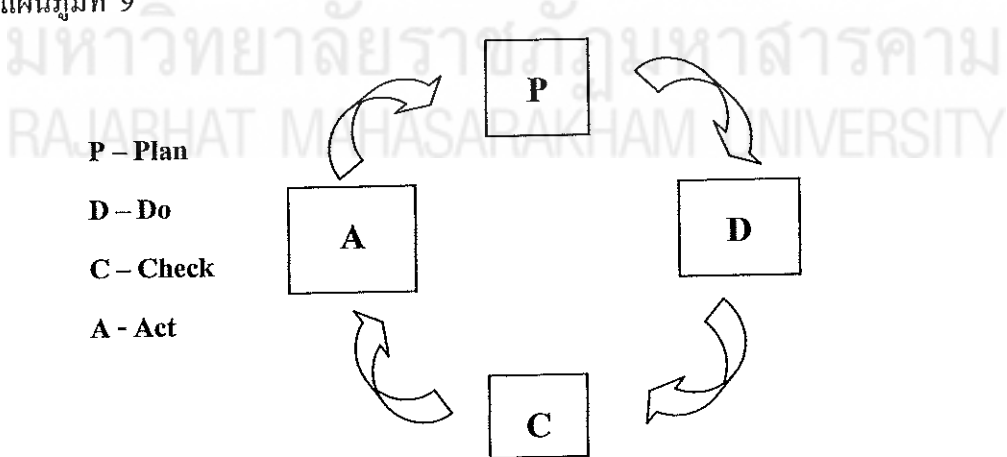
แผนภูมิที่ 8 แสดงระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

จากแผนภูมิที่ 8 ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การประเมินตนเอง เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานตามที่ระบุในแผนปฏิบัติการตามธรรมนูญ โรงเรียน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพนักเรียน คุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพ การบริหารโรงเรียน ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 นำไปสู่การสรุปผลตนเอง เป็นอีกกระบวนการหนึ่งในการสรุปผล “ผ่าน” ของกิจกรรมเพื่อตั้งเป้าหมายการพัฒนาต่อไป ทุก 3 ปี หรือ 1 ปี และสรุปผล “ไม่ผ่าน” เพื่อการตรวจสอบและนิเทศ

กระบวนการการพัฒนาตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาดังกล่าว ข้างต้น คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดให้การประเมินตนเอง เป็นกระบวนการ ตรวจสอบของโรงเรียน ประเมินการทำงานของตนเองทุกขั้นตอนการทำงานครอบคลุม เป้าหมาย จุดเน้นและงานทั้งหมดที่วางไว้ การประเมินตนเอง เป็นกระบวนการตรวจสอบของ โรงเรียน ประเมินตนเองจึงเป็นภารกิจที่โรงเรียนต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน ชัดเจน เป็นกระบวนการที่สามารถปฏิบัติแล้วนำไปสู่การพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนา ตามวงจรเดมมิง (P-D-C-A) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541)

วงจรเดมมิง (แผน P-D-C-A) เริ่มที่กระบวนการวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) การลงมือแก้ไขหรือการสร้างมาตรฐานการทำงาน (Action) และพัฒนา ต่อด้วยการกลับไปวางแผนใหม่หมุนวนเป็นวงจรแผน P-D-C-A ของเดมมิง (Deming)

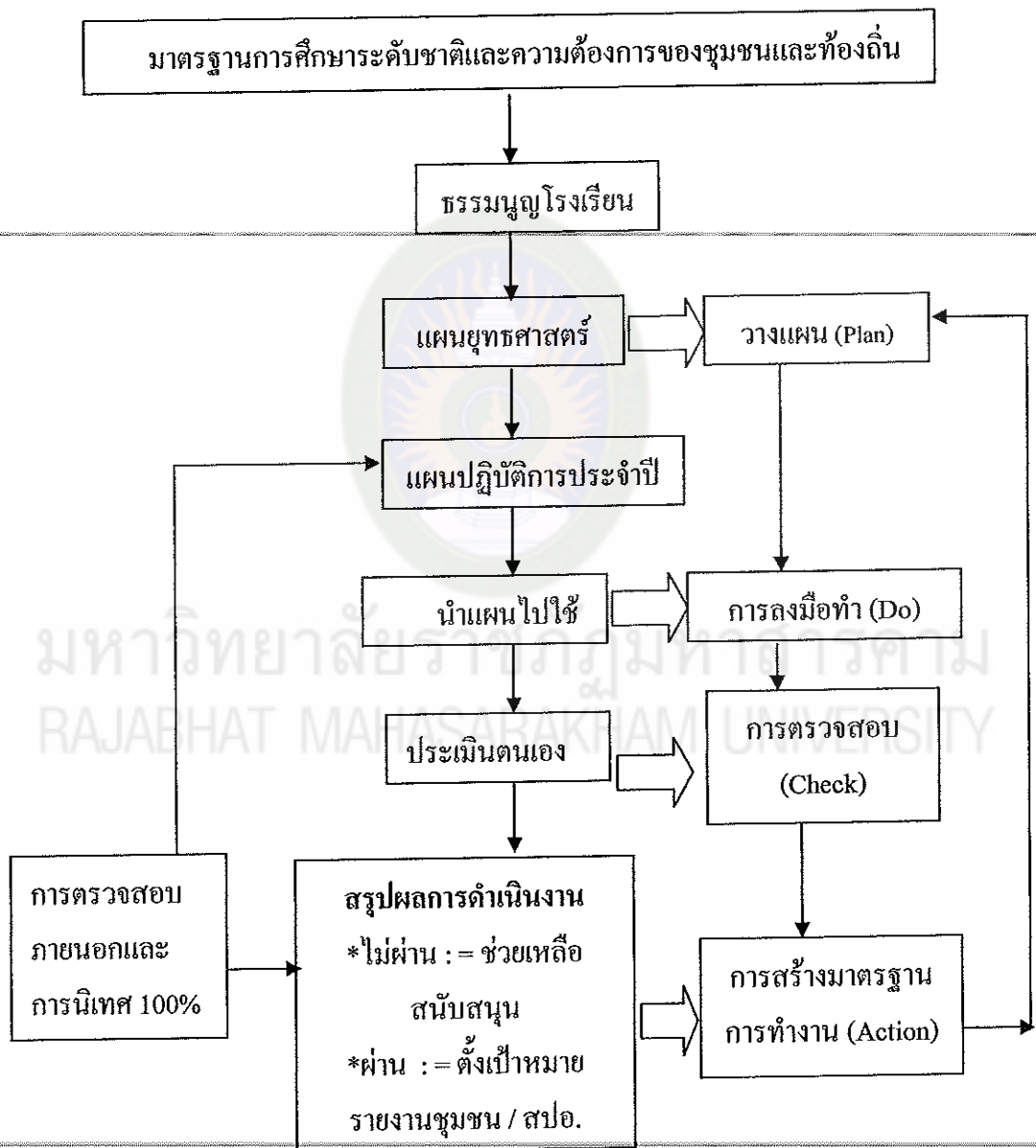
ดังแผนภูมิที่ 9

แผนภูมิที่ 9 กระบวนการวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) การลงมือแก้ไขหรือการสร้างมาตรฐานการทำงาน (Action) และพัฒนาต่อด้วยการกลับไปวางแผนใหม่หมุนวนเป็นวงจร แผน P-D-C-A ของเดมมิง (Deming)

ที่มา : (ฉัฐพล ชุมวรฐานี. 2545 : 18-19)

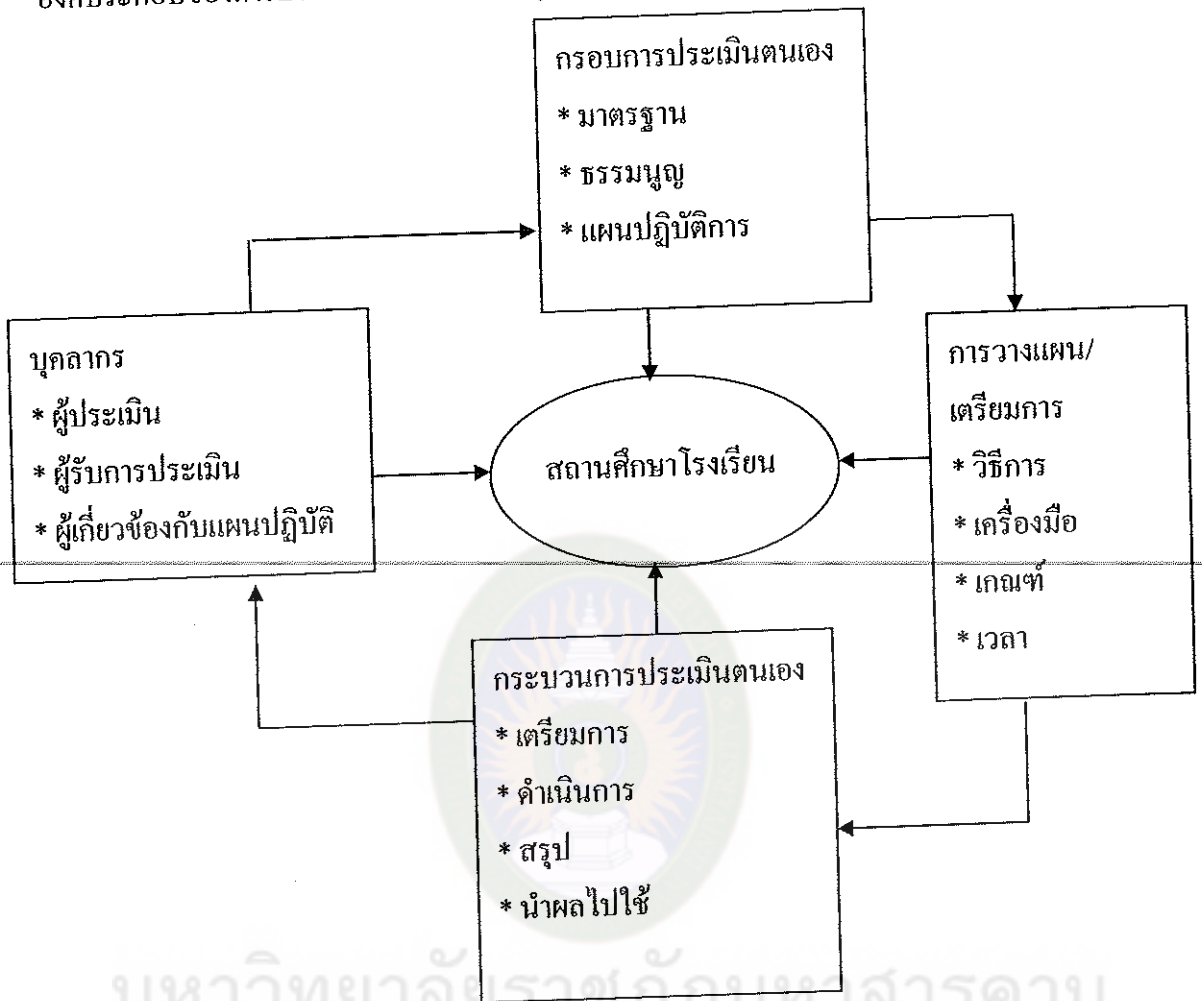
จากแผนภูมิที่ 9 ข้างต้น แสดงการประเมินตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการวางแผน (Plan) การลงมือทำ (Do) การตรวจสอบ (Check) การลงมือแก้ไขหรือการสร้างมาตรฐานการทำงาน(Action)และพัฒนาต่อด้วยการกลับไปวางแผนใหม่ หมุนวนเป็นวงจรแผนP-D-C-A ของเดมมิ่ง (Deming) ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการ ขั้นตอนระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวงจรแผน P-D-C-A ของเดมมิ่ง(Deming)กับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังแผนภูมิที่ 10

แผนภูมิที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่างวงจร แผน P-D-C-A ของเดมมิ่ง (Deming) กับระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ที่มา : (มานิตย์ สนิทบรรเลง. 2545 : 32)

องค์ประกอบของการประเมินตนเอง มีแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิที่ 11 องค์ประกอบของการประเมินตนเอง

ที่มา : (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 22)

จากแผนภูมิที่ 11 องค์ประกอบของการประเมินตนเอง แต่ละส่วนมีความหมายและความสำคัญดังต่อไปนี้

1. กรอบการประเมินตนเอง หมายถึง ขอบเขตการประเมิน โรงเรียนสามารถกำหนดกรอบในการประเมินตนเองได้ โดยพิจารณาเนื้อหาสาระ ขอบข่ายงานกิจกรรมตามทุกระดับไว้ในมาตรฐาน โรงเรียน พุทธศักราช 2541 ซึ่งได้แก่ มาตรฐานคุณภาพนักเรียน มาตรฐานการเรียนการสอน และมาตรฐานการบริหารโรงเรียน กิจกรรม/งานที่ระบุไว้ในธรรมเนียมโรงเรียน แผนปฏิบัติการ นำมากำหนดเป็นกรอบ เพื่อการตรวจสอบผลของปฏิบัติงานว่าระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

2. การวางแผนเตรียมการประเมิน หมายถึง การกำหนดภาพงานประเมินตนเองไว้ล่วงหน้าก่อนการลงมือปฏิบัติจริง โดยโรงเรียนสามารถดำเนินการได้รอบ การประเมินตนเองที่กำหนดไว้ เช่น จะประเมินมาตรฐานทั้งหมดหรือไม่ ประเมินนักเรียนชั้นใดบ้าง ครูผู้สอนทุกคนหรือไม่ใช้วิธีการประเมินมาตรฐานอย่างไร การทดสอบ ตรวจสอบผลงาน เพิ่มสะสมงานกับกลุ่มบุคคลใดบ้าง เกณฑ์การประเมินคืออะไร ระยะเวลาหรือปฏิทิน การประเมินเมื่อใดจะสรุปผลการประเมิน รายงานผล เป็นต้น ซึ่งถ้าหากโรงเรียนได้มีการวางแผนและเตรียมการประเมินตนเองทั้งระบบตลอดแนวแล้ว การประเมินตนเองก็จะเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาใช้เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

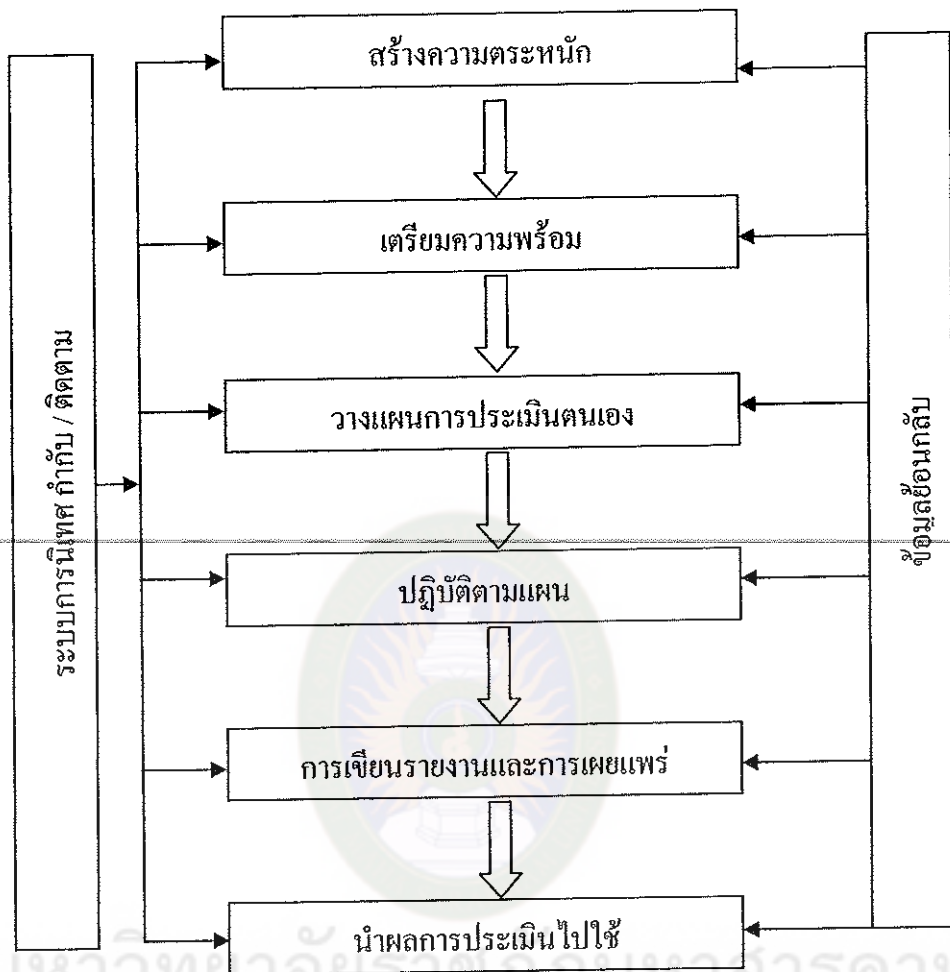
3. กระบวนการประเมินตนเอง หมายถึง การลงมือประเมินตนเองโดยกลุ่มบุคคลที่ถูกกำหนดให้เป็นการประเมิน ดำเนินการตามที่ได้วางแผนไว้ว่ากลุ่มบุคคลใดจะถูกประเมินด้วยเรื่องอะไร เครื่องมืออะไร เกณฑ์การประเมินเป็นอย่างไร ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้

4. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตนเองของ โรงเรียน หมายถึง บุคคลภายในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน นักเรียน บุคลากรภายนอกโรงเรียน ได้แก่ ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ บุคคลที่มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งรวมถึงองค์การชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

กระบวนการขั้นตอนประเมินตนเอง

การประเมินตนเองของโรงเรียนมีความเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบจากภายนอกและนิเทศการศึกษา เพื่อให้การประเมินตนเองดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนจึงต้องมีระบบการประเมินตนเอง โดยมีแนวดำเนินการตามลำดับแผนภูมิที่ 12

ระบบการประเมินตนเอง

แผนภูมิที่ 12 ระบบการประเมินตนเอง
ที่มา : (มานิตย์ สนิท บรรณเลข. 2545 : 35)

จากแผนภูมิที่ 12 ดังกล่าว เป็นกระบวนการขั้นตอนการประเมินที่โรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้ ดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างความตระหนัก

การสร้างความตระหนักให้กับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน ให้ความสำคัญและความจำเป็นของการประเมินตนเอง จะส่งผลต่อการพัฒนางานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้ก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จ การสร้างความตระหนักสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1.1 สํารวจการรับรู้เกี่ยวกับการประเมินตนเองของบุคลากรทุกคนเกี่ยวกับการประเมินตนเอง โดยอาจจะให้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ หรือสนทนากลุ่ม เป็นต้น

1.2 สร้างความเข้าใจร่วมกัน โดยนำผลจากการสำรวจการรับรู้เรื่องการประเมินตนเองมาวางแผนสร้าง ความเข้าใจร่วม เสริมสร้างความรู้ระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาและเน้นความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่าย

1.3 สร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินตนเอง โดยการให้บุคลากรในโรงเรียนทุกคน ทดลองประเมินตนเองหรือประเมินกลุ่มงานตามภารกิจ ของตนเองเกี่ยวกับคุณภาพของงาน/ผลผลิต กระบวนการ/วิธีการทำงาน การใช้เวลา งบประมาณและทรัพยากรในการทำงาน

2. ขั้นการเตรียมความพร้อม ดำเนินการได้ดังนี้

2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของบุคลากร เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ได้แก่ ประสบการณ์ ความรู้ ความคิด ที่มีต่อการประเมินตนเอง

2.2 กำหนดรูปแบบและวิธีการเสริมสร้างความรู้ ให้แก่บุคลากรในโรงเรียน เรื่องการประเมินตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น ประชุมอบรม จัดทำเอกสารให้ศึกษา การศึกษาดูงาน เป็นต้น

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภารกิจของโรงเรียนกับมาตรฐาน การศึกษาและธรรมเนียมโรงเรียน

3. ขั้นการวางแผนการประเมินตนเอง

กำหนดกรอบการประเมินตนเอง ซึ่งโรงเรียนสามารถกำหนด ได้ดังนี้

3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียน เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป นโยบายของโรงเรียน ธรรมเนียมโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี การจัดสรรทรัพยากรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จุดเด่นจุดด้อยของโรงเรียน

3.2 ทำความเข้าใจกับบุคลากรในโรงเรียนให้เข้าใจเหตุผลความจำเป็นในการประเมินตนเอง

3.3 กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินตนเอง ให้เป็นไปเพื่อพัฒนางาน

3.4 กำหนดกระบวนการ/วิธีการประเมินตนเอง โรงเรียนควรกำหนด แหล่งข้อมูล วิธีการเก็บ เครื่องมือที่ใช้ระบบการจัดเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้ง ตัวบุคคลผู้รับผิดชอบในแต่ละด้าน

3.5 กำหนดเกณฑ์ในการประเมินตนเอง เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินตนเอง แต่ละมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้ที่กำหนดในการประเมินนั้น โรงเรียนควรร่วมกันกำหนดเกณฑ์ การประเมินและแจ้งให้กับบุคคลและผู้เกี่ยวข้องทราบทั่วกัน

3.6 การกำหนดผู้ประเมินและบทบาทหน้าที่ โรงเรียนแต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินตนเอง เพื่อทำหน้าที่ดูแลติดตาม ตรวจสอบการประเมินและผลการ ประเมิน จำนวนของคณะกรรมการ/คณะทำงานขึ้นอยู่กับขนาดและความพร้อมของ โรงเรียน

3.7 การกำหนดระยะเวลาและแผนติดตามกำกับกำกับการกำหนดระยะเวลา แผนกำกับติดตาม ช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการตามกิจกรรมให้เป็นไปตามกรอบ การประเมินตนเองที่วางไว้

4. ขั้นการลงมือประเมินตนเอง

หลังจากที่โรงเรียน ได้วางแผนการประเมินตนเองเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้ประเมินตามที่ได้รับมอบหมาย จะต้องเป็นผู้สร้างเครื่องมือสำหรับการประเมินตนเอง โดยกำหนดชนิดของเครื่องมือ โครงสร้างและรายการประเมินย่อยของเครื่องมือที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล การประเมินตามลำดับ

5. การเขียนรายงานและการเผยแพร่

จุดเน้นของการเขียนรายงานและการเผยแพร่ อยู่ที่การนำเสนอกระบวนการ ประเมินตนเองและผลการประเมินตนเองที่กระชับ เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่ชัดเจนตรงกับสภาพ ความเป็นจริงที่ต้องการสื่อความหมาย โดยทั่วไปจัดทำได้ 2 ลักษณะ คือ

5.1 รายงานฉบับสมบูรณ์ รายงานฉบับนี้สำหรับนำเสนอหน่วยงานต้น สังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ โรงเรียนเก็บไว้พัฒนาตนเอง

5.2 รายงานฉบับย่อ รายงานฉบับนี้ สำหรับนำเสนอต่อผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่นและสาธารณะ จัดทำโดยสรุปข้อมูลที่จำเป็นต้องนำเสนอ จากรายงานฉบับสมบูรณ์

6. การนำผลการประเมินไปใช้

เมื่อโรงเรียนประเมินตนเองแล้ว โรงเรียนจำเป็นต้องนำผลการประเมินตนเองไป ใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงานในปีต่อไปและยังสามารถนำผลการประเมินตนเองที่ได้มา ปรับปรุงแก้ไขระบบการประเมินตนเองให้มีความถูกต้องชัดเจน เป็นระบบมากยิ่งขึ้นด้วย การจัดทำรายงานการประเมินตนเองในการจัดทำรายงานการประเมินตนเองนั้น โรงเรียน

สามารถดำเนินการดังนี้ กำหนดกลุ่มเป้าหมายการรายงาน ซึ่งประกอบด้วย (1) ผู้เรียนและผู้ปกครอง (2) กรรมการสถานศึกษาและชุมชน (3) ครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6.1 การกำหนดรูปแบบการรายงาน รูปแบบการรายงานควรมีลักษณะการรายงานที่ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะด้านแผนงาน/โครงการ ที่สรุปถึงภูมิหลังของโครงการ ลักษณะการประเมิน ผลการประเมิน การสรุปและข้อสรุป

6.2 กำหนดเค้าโครงรายงาน เป็นการกำหนดเค้าโครงของการรายงานที่โรงเรียนต้องการนำเสนอสภาพ และผลการดำเนินงานตามพันธกิจที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียน

6.3 การรวบรวมข้อมูล ข้อมูลควรมี 2 ประเภท คือ

6.3.1 ข้อมูลทั่วไป คือ ข้อมูลที่บรรยายสภาพของโรงเรียนด้านสภาพภูมิศาสตร์ของโรงเรียน บริบทของโรงเรียน สภาพชุมชนด้านเศรษฐกิจ ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6.3.2 ข้อมูลที่แสดงถึงสภาพและผลการดำเนินงานของโรงเรียนตามสภาพของโรงเรียน บริบทของโรงเรียนจากแนวทางที่กำหนดในธรรมนูญโรงเรียน แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการประจำปี

6.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผล เป็นขั้นตอนที่โรงเรียนนำข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บ รวบรวม มาวิเคราะห์และแปลผล โดยการใช้การวิเคราะห์ทางสถิติ ที่สอดคล้องกับลักษณะข้อมูล สภาพและผลการดำเนินงาน โดยพิจารณาถึงข้อมูล เช่น ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น

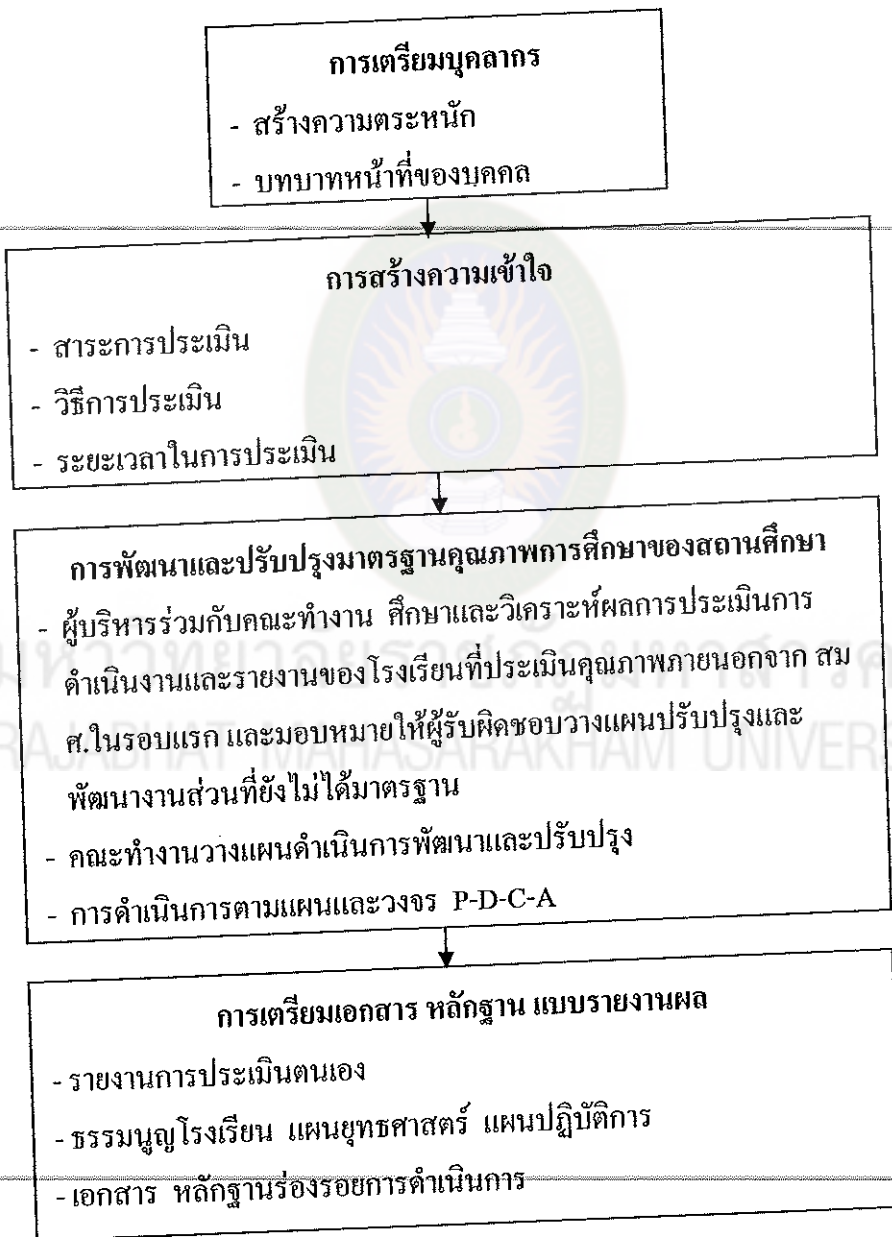
6.5 การนำเสนอข้อมูล เป็นขั้นตอนที่โรงเรียนพิจารณาจัดทำรายงานให้เหมาะสม เสนอคณะผู้บริหารพิจารณาก่อนเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมาย

6.6 การเผยแพร่สู่กลุ่มเป้าหมายจะเห็นได้ว่า การประเมินตนเองนั้นมีประโยชน์ต่อบุคลากรทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมใหม่ว่า การประเมินตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียน ต้องสร้างจิตสำนึก ตระหนักในความสำคัญของการประเมินตนเอง สร้างทีมงานประเมินตนเอง ทำงานประเมินตนเองอย่างเป็นระบบและส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินตนเองจนเกิดความมั่นใจว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน

การศึกษาที่กำหนดและพร้อมที่จะรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป (มานิตย์ สนิทบรรเลง. 2545 : 33-39)

8. การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

แนวทางที่โรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัยเตรียมตัวรองรับการประเมินภายนอกจากองค์กรภายนอก ดังแผนภูมิที่ 13

แผนภูมิที่ 13 การเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับประเมินจากองค์กรภายนอก

จากแผนภูมิที่ 13 การเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก
สถานศึกษามีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

8.1 การเตรียมตัวของบุคลากร

8.1.1 การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเตรียมตัวรองรับ การประเมิน
ภายนอก แนวทางในการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินจาก
องค์กรภายนอก มีดังนี้

1) สํารวจการรับรู้และเจตคติที่มีต่อการประเมินภายนอก และการ
เตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอกของบุคลากร โดยใช้แบบสำรวจแบบ
ประเมิน การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม เป็นต้น

2) สร้างความเข้าใจร่วมกันซึ่งอาจทำได้โดย ผู้บริหารสถานศึกษาและ
บุคลากรของสถานศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินภายนอก และการเตรียมตัว
เพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ซึ่งแจ้งให้ความรู้แก่บุคลากรในสถานศึกษา หรือนำ
บุคลากรในสถานศึกษาเยี่ยมชม คูงาน ในสถานศึกษาที่เคยผ่านการประเมินจากองค์กรภายนอก
แล้ว หรือมีการเตรียมตัวและมีความพร้อมในการรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

3) เสริมสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการประเมินภายนอกและ
การเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก โดยการชี้แจงให้บุคลากรใน
สถานศึกษาเห็นความสำคัญ ความจำเป็นของการประเมินจากองค์กรภายนอกและประ โยชน์
ที่สถานศึกษาจะได้รับเมื่อผ่านการประเมินจากองค์กรภายนอก

8.1.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากร

1) ผู้บริหาร

1.1) สร้างความตระหนักให้แก่บุคลากรทั้งในและนอก โรงเรียน ซึ่ง
ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรท้องถิ่นและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การจัดการศึกษา เพื่อให้เห็นความสำคัญของการประเมินภายนอกและการเตรียมตัวเพื่อรองรับ
การประเมินจากองค์กรภายนอก

1.2) ให้ความรู้ความเข้าใจในสาระ วิธีการประเมิน ขั้นตอน
การปฏิบัติงาน การจัดทำเอกสาร หลักฐาน การนำเสนอผลงานในหน้าที่ของตน

1.3) วางแผนดำเนินการร่วมกับคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา

2) ครู

- 2.1) ศึกษาหาความรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายนอก ขั้นตอน สาระ วิธีการประเมิน องค์กรที่มาประเมินภายนอก
- 2.2) ร่วมกับผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาในการวางแผนดำเนินการเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก และการดำเนินการตามแผนของโรงเรียน
- 2.3) ทำความเข้าใจบทบาท หน้าที่ของตนเองที่ได้รับการมอบหมายในการเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอกให้ชัดเจน
- 2.4) จัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศ เอกสาร หลักฐาน ร่องรอยต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเองให้เป็นปัจจุบัน ถูกต้องครบถ้วน
- 2.5) จัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อในการนำเสนอ ตลอดจนนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ผลงานในความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดความมั่นใจและสามารถนำเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) กรรมการสถานศึกษา

- 3.1) ศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินจากองค์กรภายนอก
- 3.2) ร่วมวางแผนการดำเนินงานกับสถานศึกษาในการเตรียมตัวรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

3.3) ช่วยเหลือ ให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานแก่สถานศึกษา

3.4) เตรียมนำเสนอข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้อง

4) นักเรียน

4.1) ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

4.2) ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือแก่คณะครู กรรมการสถานศึกษาในการจัดเตรียมข้อมูล สารสนเทศ ตลอดจนอุปกรณ์ สื่อในการนำเสนอต่าง ๆ

4.3) เตรียมให้ข้อมูลแก่องค์กรประเมินภายนอก

5) ชุมชน

5.1) ดูแล ส่งเสริม ให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา และการพัฒนาการศึกษา ร่วมกับ โรงเรียน ในชุมชนที่ตนอยู่

5.2) ร่วมมือ สนับสนุน โรงเรียนในการวางแผนจัดการศึกษาให้
ความช่วยเหลือทั้งด้านปัจจัยที่เป็นพื้นฐานทางการเรียนให้เพียงพอ

5.3) ร่วมมือกับ โรงเรียนในการวางแผนรับการประเมินจากภายนอกให้
ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นจริงและให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ

5.4) ติดตามดูแลและส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนอย่าง
สม่ำเสมอ

5.5) รับฟังความคิดเห็นและผลการประเมินของสถานศึกษาและร่วมหา
แนวทางแก้ไข ปรับปรุง ช่วยเหลือเมื่อ โรงเรียน ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินหรือได้รับการประเมิน
ในระดับต่ำ

8.1.3 หาแหล่งข้อมูล แหล่งสนับสนุนปัจจัยให้กับ โรงเรียน

8.2 การสร้างความเข้าใจ

8.2.1 สารระการประเมิน

มาตรฐานการศึกษาที่ใช้ในการประเมินภายนอก คือ มาตรฐานการศึกษา
เพื่อการประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอ และคณะรัฐมนตรี
ให้ใช้เป็นมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก มี 27 มาตรฐาน 91 ตัวบ่งชี้ สำหรับการ
ประเมินภายนอกในรอบแรก ส่วนในรอบสองจะประเมิน 18 มาตรฐาน 82 ตัวบ่งชี้
โรงเรียนจำเป็นต้องจัดทำเอกสารหลักฐานหรือข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานให้ครบถ้วนเพื่อรองรับ
การประเมินจากองค์กรภายนอก

8.2.2 วิธีการประเมิน

แนวทางการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา มีดังนี้

ก่อนการตรวจเยี่ยม คณะตรวจเยี่ยมจะขอข้อมูลจากโรงเรียนทุกด้านตาม
ความจำเป็น เช่น รายงานการประเมินตนเอง ข้อมูลพื้นฐาน แผนพัฒนาสถานศึกษารายงาน
โครงการต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อนำมาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในการกำหนดขอบเขตการประเมิน
ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามบริบท จากนั้นจะนัดวันที่จะ ไปประเมิน

ระหว่างการตรวจเยี่ยม เมื่อคณะตรวจเยี่ยมไปโรงเรียนวันแรกจะประชุม
บุคลากรใน โรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจในสิ่งที่ จะทำการประเมิน วิธีการที่ใช้กำหนดการและ
รายละเอียดต่าง ๆ ที่จะต้องสร้างความเข้าใจกัน ต่อจากนั้นจะดำเนินการตามแผนที่วางไว้

ในการประเมินอาจใช้วิธีการที่หลากหลายตามความเหมาะสมของเรื่องที่จะประเมิน เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์นักเรียน ผู้ปกครอง ครู กรรมการสถานศึกษา หรือเอกสาร เมื่อได้รับข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์สรุป และนำเสนอผลการตรวจเยี่ยมด้วยวาจาซึ่งเป็นการรายงานข้อมูลที่พบระหว่างการประเมิน จุดเด่น จุดด้อยของสถานศึกษาหากโรงเรียนเห็นว่าข้อมูลดังกล่าวไม่ถูกต้อง โรงเรียนมีสิทธิที่จะชี้แจงให้คณะกรรมการตรวจเยี่ยมทราบได้

หลังการตรวจเยี่ยม เมื่อคณะตรวจเยี่ยมกลับจากโรงเรียนจะนำผลการตรวจเยี่ยมมาจัดทำรายงาน และนำมาทบทวนกับคณะตรวจเยี่ยมอีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นส่งไปให้โรงเรียนพิจารณา ถ้าโรงเรียนพิจารณาเห็นว่ารายงานของคณะกรรมการตรวจเยี่ยมไม่ถูกต้อง โรงเรียนมีสิทธิชี้แจงข้อเท็จจริงตามประเด็นที่คณะกรรมการตรวจเยี่ยมได้รายงานไว้ เพื่อให้คณะตรวจเยี่ยมทบทวนและจัดเป็นรายงานเผยแพร่ต่อไป

8.2.3 ระยะเวลาในการประเมิน

เมื่อโรงเรียนได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายในจนมีความพร้อมและมั่นใจว่าสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้และได้จัดเตรียมเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมรับการประเมินภายนอกแล้ว โรงเรียนเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสมศ. ไม่จำเป็นต้องแจ้งล่วงหน้าหรืออาจแจ้งล่วงหน้าเพียง 1 วันถึง 1 สัปดาห์ก็ได้สำหรับรอบสองนี้ ระยะเวลาการประเมินโดยทั่วไปอยู่ระหว่าง 3 - 5 วัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง

8.3 การพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

8.3.1 ผู้บริหารร่วมกับคณะทำงาน ศึกษาและวิเคราะห์ผลการประเมิน การดำเนินงานและรายงานของโรงเรียนที่ประเมินคุณภาพภายนอกจากสมศ. ในรอบแรก และมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบวางแผนปรับปรุงและพัฒนางานส่วนที่ยังไม่ได้มาตรฐาน

8.3.2 คณะทำงานวางแผนดำเนินการพัฒนาและปรับปรุง

กรณีที่ 1 ให้พิจารณาว่า ผลการประเมินในมาตรฐานและตัวชี้วัดอยู่ในระดับปรับปรุง ต้องรีบพิจารณาเป็น โครงการเร่งด่วน

กรณีที่ 2 ให้พิจารณาว่า ผลการประเมินในมาตรฐานและตัวชี้วัดอยู่ในระดับ พอใช้ ต้องรีบพิจารณาเป็น โครงการรอง

กรณีที่ 3 ให้พิจารณาว่า ผลการประเมินในมาตรฐานและตัวชี้วัดอยู่ในระดับ ดี ต้องรีบพิจารณาเป็น โครงการรักษาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

กรณีที่ 4 หากพิจารณาเห็นว่า เกณฑ์ระดับคุณภาพที่กำหนดไว้ไม่เหมาะสม ให้พิจารณา ปรับปรุงให้เหมาะสม และประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรทุกคนทราบการเปลี่ยนแปลง

8.3.3 การดำเนินการตามแผนและวงจร P-D-C-A

1) การวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา = P – Plan

การวางแผนการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศการศึกษา ได้แก่

1.1) ข้อมูลพื้นฐานด้านบุคลากร (ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลการปฏิบัติงาน)

- (1) รายบุคคล
- (2) รายหมวดวิชา
- (3) รายฝ่าย/งาน
- (4) ระดับสถานศึกษา

1.2) ข้อมูลพื้นฐานด้านผู้เรียน (ข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลการผู้ปกครองที่

เกี่ยวข้อง)

- (1) รายบุคคล
- (2) รายหมวดวิชา
- (3) รายฝ่าย/งาน
- (4) ระดับสถานศึกษา

1.3) ข้อมูลพื้นฐานด้านการดำเนินงาน

- (1) งานวิชาการ
- (2) งานธุรการ
- (3) งานบริการ
- (4) งานปกครอง
- (5) งานอาคารสถานที่
- (6) งานสัมพันธ์ชุมชน

1.4) ข้อมูลพื้นฐานด้านเครือข่ายการเรียนรู้

- (1) ข้อมูลผู้ปกครอง
- (2) ชุมชน
- (3) อาชีพท้องถิ่น
- (4) วิทยากรท้องถิ่น

- (5) ภูมิปัญญาท้องถิ่น,ภูมิปัญญาไทย
 - (6) สถานประกอบการ
 - (7) สถานศึกษา
 - (8) วัด
 - (9) ห้องสมุด
 - (10) อื่นๆ
- 1.5) ข้อมูลพื้นฐานด้านสิ่งอำนวยความสะดวก
- (1) อาคารสถานที่
 - (2) วัสดุอุปกรณ์-เครื่องมือ
 - (3) ห้องปฏิบัติการ
 - (4) เอกสารและคู่มือต่างๆ
 - (5) แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 1.6) ข้อมูลพื้นฐานด้านสารสนเทศมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของ

สถานศึกษา

- (1) ขกร่างมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
 - (1.1) ปรับกลุ่มมาตรฐาน
 - (1.2) เพิ่มกลุ่มมาตรฐาน
 - (1.3) ปรับรายการมาตรฐาน
 - (1.4) ปรับตัวชี้วัดแต่ละมาตรฐาน
 - (1.5) เพิ่มตัวชี้วัดแต่ละมาตรฐาน
 - (1.6) กำหนดเกณฑ์แต่ละมาตรฐาน
 - (1.7) กำหนดเกณฑ์แต่ละตัวชี้วัด
 - (1.8) กำหนดแต่ละคุณภาพแต่ละมาตรฐาน
 - (1.9) กำหนดระดับคุณภาพแต่ละตัวชี้วัด
- (2) ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพิจารณาร่างมาตรฐานคุณภาพ

การศึกษาของสถานศึกษา

- (3) ปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามความเห็น

ของผู้เกี่ยวข้อง

(4) เผยแพร่สร้างความเข้าใจความตระหนักความร่วมมือร่วมใจ
ในการดำเนินงานแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.7) การจัดทำธรรมนูญสถานศึกษาหรือแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- (1) สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในสถานศึกษา
- (2) สร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการสถานศึกษา
- (3) ร่างธรรมนูญสถานศึกษา
- (4) เสนอร่างธรรมนูญสถานศึกษาต่อบุคลากรในสถานศึกษา
- (5) เสนอร่างธรรมนูญสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา
- (6) ประกาศใช้ธรรมนูญสถานศึกษา

1.8) การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

- (1) ยกร่างกรอบแผนงานหรือโครงการสถานศึกษา
- (2) พิจารณากรอบแผนงานหรือโครงการและงบประมาณ
- (3) วางแผนปฏิบัติการของฝ่าย/หมวด/งาน
- (4) ประชุมชี้แจงและพิจารณาแผนการปฏิบัติการประจำปีของ

สถานศึกษา

สถานศึกษา

- (5) ปรับปรุงและทำการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของ

สถานศึกษา

2) การนำแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ = D-Do

2.1) การทบทวนทำความเข้าใจแผนการประกันคุณภาพการศึกษา
ในเรื่องต่อไปนี้ ธรรมนูญโรงเรียน, มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา, มาตรฐาน
การปฏิบัติงานของฝ่าย/หมวด/งาน, มาตรฐานรายละเอียดการปฏิบัติงานแต่ละบุคคล,
แผนปฏิบัติการประจำปี, ข้อมูลพื้นฐานการศึกษา, การพัฒนาบุคลากร

2.2) จัดกิจกรรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรื่องต่อไปนี้
การประกันคุณภาพการศึกษา, การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตามมาตรฐาน,
การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้, การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ,
การประเมินผลตามสภาพจริง, การจัดทำหลักสูตรและสาระการเรียนรู้, สนับสนุนให้ทุกคน
ได้รับการพัฒนา, ปรับปรุงวิธีการทำงานของตนเองและทีมงานอย่างต่อเนื่อง

2.3) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก จัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ เอกสาร สื่อ วัสดุ อุปกรณ์, นวัตกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา, แหล่งหรือศูนย์บริการทางการวิชาการ, ระบบข้อมูลสารสนเทศ, อาคารสถานที่ ห้องประชุม, บรรยากาศ สภาพแวดล้อม, งบประมาณ ฯลฯ การจัดระบบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ประกอบด้วย สํารวจความต้องการ ความจำเป็น, การระดมสรรพกำลัง ในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ, การติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ, ผู้รับผิดชอบขออนุมัติการดำเนินการตามแผนการปฏิบัติการ และตามมาตรฐานปฏิบัติงาน, ฝ่าย/หมวด/งาน ขออนุมัติดำเนินการตามแผน, ผู้บริหารอนุมัติให้ดำเนินการยึดแผนปฏิบัติการที่ผ่านความเห็นชอบแล้ว, บุคลากรตามแผนการปฏิบัติที่กำหนด, บุคลากรปฏิบัติงานตามแผนการปฏิบัติการมาตรฐาน, การนิเทศ กำกับติดตาม, ผู้บริหารระดับต่าง ๆ นิเทศภายใน กำกับติดตามงานตามแผนที่กำหนด, แจ้งผลการนิเทศและข้อสังเกตให้ผู้รับผิดชอบทราบ, ผู้รับผิดชอบปรับปรุงแก้ไขและดำเนินการต่อไป, การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผน, ผู้รับผิดชอบประเมินผลการดำเนินงาน, รายงานให้คณะผู้บริหารหรือคณะกรรมการในแต่ละมาตรฐานรับทราบผล, รายงานให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบผล, การประชาสัมพันธ์ทั้งในและนอกสถานศึกษา

3) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียน = C – Check

3.1) แต่งตั้งคณะทำงานวางระบบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

3.2) กำหนดแนวทางและแนวปฏิบัติในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

3.3) แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน เพื่อ ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.4) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

(1) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

(1.1) ดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามแนววิธีการ

กำหนดในกลุ่มมือการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

(1.2) ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในปฏิทินปฏิบัติงาน

(2) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

- (3) วิเคราะห์ข้อมูล ตามแนวทางที่กำหนดในกรอบการประเมินตนเอง
- (4) สรุปรายงานผลการประเมินตนเอง (Self-Study Report) ตามแบบที่สถานศึกษากำหนดตามความเหมาะสม
- (5) นำเสนอรายงานต่อคณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบและจัดส่งรายงานการประเมินตนเอง ฉบับสมบูรณ์ให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- (6) การตรวจสอบโดยหน่วยงานต้นสังกัด หรือคณะผู้ประเมินที่ได้รับมอบหมาย
- (7) จัดทำรายงานฉบับย่อ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนได้รับทราบผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

4) การปรับปรุงและพัฒนา=A- Actionเป็นวงจรที่หมุนกลับไปข้อ 5.3 ใหม่อีก

8.4 การเตรียมเอกสาร หลักฐาน แบบรายงาน

เอกสาร หลักฐาน และแบบรายงานผลการดำเนินงานที่โรงเรียนจะต้องจัดเตรียมเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอก มีดังนี้

8.4.1 เอกสาร หลักฐานและแบบรายงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ได้แก่ รายงานการประเมินตนเองตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษารายงานการประเมิน โครงการ รายงานประจำปีของโรงเรียนต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน ตลอดจนเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงถึงการนำผลการตรวจสอบประเมินตนเองไปวางแผนปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

8.4.2 ธรรมนูญโรงเรียน แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และแผนปฏิบัติการประจำปี

8.4.3 เอกสารหลักฐานที่แสดงร่องรอยการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

**เอกสารหลักฐานที่ควรมีเพื่อใช้ประกอบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษา**

เอกสาร/หลักฐานที่ใช้ประกอบการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของ
สถานศึกษา ควรเป็นเอกสารที่เกิดจากการบริหารและการปฏิบัติงานตามปกติของสถานศึกษา
ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และภารกิจหน้าที่ของสถานศึกษา
เช่น

1. รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา
นั้น ๆ
2. แบบประเมินตนเองของสถานศึกษาเพื่อรับการตรวจสอบและทบทวน
คุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
3. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หรือแผนกลยุทธ์
4. แผนปฏิบัติงานประจำปี
5. เอกสารหลักสูตรของสถานศึกษา
6. คำสั่งมอบหมายงานรับผิดชอบตามโครงสร้างการบริหาร และงานที่ได้รับ
มอบหมายของบุคลากร
7. ปฏิทินปฏิบัติงาน
8. รายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ
9. บันทึกการประชุมครู
10. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการของสถานศึกษา
11. แผนการสอน/แผนการจัดการเรียนรู้/แผนการจัดประสบการณ์
12. แบบวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นบุคคล
13. ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา
14. ผลงานดีเด่น/เกียรติบัตร โฉรางวัล
15. บันทึกการประชุมผู้ปกครอง
16. บันทึกการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
17. แฟ้มพัฒนางานของครู
18. เอกสารงานธุรการประจำชั้นของครู
19. แฟ้มพัฒนางานของนักเรียน

20. เอกสารการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (แบบ ปพ. ต่าง ๆ)

21. เอกสารการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (แบบ อบ. ต่าง ๆ)

22. แบบสรุป และวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

23. ภาพกิจกรรมที่มีการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ

2.4 เอกสาร หลักฐานอื่น ๆ ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน, การปฏิบัติงานของครูและนักเรียน

จะเห็นได้ว่าเรื่องการประเมินจากองค์กรภายนอกสำหรับประเทศไทยเป็นเรื่องที่ต้องปรับปรุงไปอีกอย่างต่อเนื่อง ในขณะนี้การประเมินภายนอกหลังจากประเมินครั้งแรกในเดือนสิงหาคม 2548 ยังไม่มีหลักปฏิบัติที่ชัดเจนแน่นอนต่อแนวทางที่เป็นมาตรฐานมีการแก้ไขปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมอีกหลายจุด ดังนั้น โรงเรียนจึงควรติดตามความเคลื่อนไหวศึกษาแนวปฏิบัติหลักการและกระบวนการดำเนินการขององค์กรภายนอกตลอดจนความคิดเห็นของครูผู้สอน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับใช้ในการเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป (มานิตย์ สนิทบรรเลง. 2545 : 49)

ในการปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เอกชน เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 มีการติดต่อประสานงานกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้ปฏิบัติเพื่อเตรียมการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนเกี่ยวกับการประเมินภายนอก โดยมีการประชุมสัมมนา เรื่อง “แนวโน้มการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในอนาคต” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ณ โรงแรมดักสิลา วันที่ 14 ตุลาคม 2548 เวลา 08.30 – 16.30 น. เนื้อหาในการอบรมเชิงปฏิบัติการปรากฏตามกำหนดการตามตารางอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แนวโน้มการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในอนาคต”

ตารางที่ 1 กำหนดการประชุมสัมมนาเรื่อง“แนวโน้มการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
ในอนาคต” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 อำเภอเมือง
จังหวัดมหาสารคาม

เวลา	กิจกรรมการอบรม
08.30 - 09.00	ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนารายงานตัว ลงทะเบียน
09.00 – 10.00	พิธีเปิด และบรรยาย (รองผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม “นายปราณีต บุญมี”)
10.00 - 10.15	พักรับประทานของว่าง
10.15 – 12.00	“แนวโน้มการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนในอนาคต” (วิทยากรจากสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน)
12.00 - 13.00	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 15.00	“การเตรียมพร้อมของ โรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก จาก สมศ.” (รองผู้อำนวยการ สมศ. “ดร.เพชรฯ พิพัฒน์สันติกุล”)
15.00 - 15.15	พักรับประทานของว่าง
15.15 – 16.00	“ประโยชน์ที่จะ ได้รับความจากการประกันสังคม ” (ประกันสังคมจังหวัด มหาสารคาม)
16.00 – 16.30	มอบเกียรติบัตรและพิธีปิดการอบรม (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติให้สำรวจสถานศึกษาปรากฏว่า
มีสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 และ 2 เข้าร่วม
ประชุมสัมมนา 20 สถานศึกษา(โรงเรียน) คือ

ตารางที่ 2 รายชื่อสถานศึกษา (โรงเรียน) แบ่งตามขนาด

ขนาด โรงเรียน	ชื่อสถานศึกษา (โรงเรียน)	ขนาด โรงเรียน	ชื่อสถานศึกษา (โรงเรียน)
ใหญ่	1. พระกุมารสารคาม 2. วัดกลางโกสุม(มัธยมวัด กลางโกสุม) 3. พระกุมารศึกษา 4. รุ่งอรุณวิทย์	เล็ก	10. *อนุบาลเกียรติขจร 11. อนุบาลสกุรัตน์ 12. อภิสิริปัญญา 13. อนุบาลลูกรัก 14. อนุบาลจอน (จอนวิทยกุล)
กลาง	5. อนุบาลเอี่ยมสุข(เอี่ยมสุข) 6. อนุบาลกิติยา 7. จันทนาศึกษา 8. มัธยมชาดู 9. อนุบาลมาลีรัตน์		15. อนุบาลสายรุ้ง 16. อนุบาลพิสมัย 17. พัฒนศึกษา 18. อนุบาลพุทธธิดา 19. อนุบาลพรเทพ 20. วรรษวิทย์ (อนุบาลนาเชือก)
รวมทั้งหมด 20 โรงเรียน			

จากข้อมูลข้างต้นแสดงว่า สถานศึกษายังมีความต้องการได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งหน่วยงานต่างๆจะต้องช่วยกันดำเนินการเรื่องนี้โดยเร่งด่วน เพื่อให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในและพร้อมรับการประเมินภายนอกเพราะสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องถูกประเมินจากองค์กรภายนอกครั้งที่สองภายในห้าปีหลังจากวันที่ 20 สิงหาคม 2548 ตามที่บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาล มาตรา 72 วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภูมิที่ 14 กรอบแนวคิดในการวิจัย

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 งานวิจัยในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

จรัส ทองมาก (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเสริมบทบาทโรงเรียนเอกชนให้โดดเด่นในสังคมและสามารถแบ่งเบาภาระการจัดการศึกษาของรัฐได้อย่างแท้จริง ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบและวิธีการพัฒนาโรงเรียนเอกชน

แนวทางเพื่อพัฒนา โรงเรียนเอกชนให้เป็นที่มั่นใจของผู้ปกครองที่รับบริการและรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องดำเนินการในลักษณะของการรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา (Accreditation) ของ โรงเรียนตามแนวของสากล

2. ผลกระทบด้านบทบาทของโรงเรียนเอกชน เมื่อได้รับรองมาตรฐานคุณภาพระบบการรับรองคุณภาพโรงเรียนเอกชน หากได้มีการนำมาใช้อย่างแพร่หลาย จะสามารถสร้างหลักประกันให้กับผู้ปกครอง ในฐานะที่เป็นผู้บริโภคได้เพิ่มขึ้น เพราะผู้ปกครองที่ตัดสินใจส่งผู้เรียนเข้าเรียนใน โรงเรียนเอกชน จะได้รับผลตอบแทนที่เป็นธรรมคุ้มกับเงินที่ต้องจ่ายเป็นค่าธรรมเนียมการเรียน หรือค่าธรรมเนียมอื่นที่โรงเรียนเรียกเก็บ ในส่วนของรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่จัดหรือส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาของประเทศจะตัดสินใจได้แน่นอนว่าจะมอบหมายให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษา ในกลุ่มเป้าหมายใดมากน้อยแค่ไหน เนื่องจากมีความเชื่อมั่นว่าผลผลิตจากโรงเรียนเอกชนที่ได้รับมาตรฐานคุณภาพ จะไม่ด้อยกว่าที่โรงเรียนรัฐบาลจัดเอง แนวโน้มที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสถานภาพของโรงเรียนเอกชนจะเกิดตามมา

3. แนวทางสนับสนุนของรัฐ เมื่อโรงเรียนเอกชนได้รับมาตรฐานคุณภาพแล้วรัฐบาลก็สมควรที่จะมอบหมายให้เอกชนได้ร่วมรับภาระในการจัดการศึกษา (Privatization) เพื่อจะสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพได้ตามจำนวนที่ต้องการ โดยไม่ต้องจ่ายเงินมากมายเหมือนกับที่รัฐต้องจัดทำเอง สอดคล้องตามนโยบายที่มุ่งส่งเสริมให้เอกชนจัดการศึกษานั้น รัฐควรต้องช่วยเหลือสนับสนุนงบประมาณในบางส่วนเป็นการเร่งรัดช่วยเหลือให้ผู้ประกอบการสามารถจัดการศึกษาให้ได้ มีคุณภาพเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและแน่นอนเหลือเกิน งบประมาณส่วนที่รัฐสนับสนุนนี้จะต้องเป็นงบประมาณที่น้อยกว่าถ้าเปรียบกับเมื่อรัฐต้องรับผิดชอบจัดทำเอง

รติพร ภาธรธวานนท์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน ที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านการจัดบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมด้านพัฒนาการของผู้เรียนและด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามลำดับ และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาโดยรวม พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุษิพร อนุฆมาน (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความคิดเห็นในการส่งผู้เรียนเข้าเรียน โรงเรียนอนุบาลเอกชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดทุกด้าน อันดับสูงสุดแต่ละด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีดังนี้ คือ ครูสอนให้นักเรียนอยู่ในระเบียบวินัย ครูที่สอนนักเรียนอนุบาลแต่งกายสะอาดเรียบร้อย สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเป็นระเบียบสวยงามร่มรื่น โรงเรียนสอนให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตนเอง และผู้บริหารและครูต้อนรับผู้ปกครองด้วยไมตรีจิตที่ดี ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกันมีความคิดเห็นในด้านการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนทางด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง แตกต่างกัน โดยผู้ปกครองที่มีรายได้ระดับปานกลางถึงระดับสูง มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน แต่แตกต่างจากผู้ที่มีรายได้ระดับต่ำกว่า

มณฑิกา สุจริตกุล (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครอง โดยทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1. แนวการจัดประสบการณ์ ผู้ปกครองคาดหวังให้นักเรียนได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครู และที่เลี้ยงคาดหวังให้มีความรักผู้เรียน และให้ความอบอุ่นแก่ผู้เรียน

3. การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน คาดหวังให้อาคารสถานที่สวยงาม สะอาดถูกสุขลักษณะและปลอดภัย

4. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนและบริบทอื่นๆ คาดหวังที่จะให้มี ปฏิสัมพันธ์รูปแบบแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และต้องการให้โรงเรียนจัดบริการรถรับส่ง

วิไล ธนวิวัฒน์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและ ปัญหาการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับก่อนประถมศึกษาในกรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และประสิทธิผลของโรงเรียนมีการปฏิบัติมากเป็นอันดับแรก รองลงมาตามลำดับ คือ การบริหารอาคารสถานที่ การบริหาร กิจกรรมนักเรียน การบริหารการเรียนการสอน การบริหารงานบุคลากร ปรัชญาและนโยบาย ของโรงเรียน และความสัมพันธ์กับชุมชน

ศุภัญญา มหาวงศ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนระดับก่อนประถมศึกษา ตามทัศนะของครูผู้สอน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนระดับก่อน ประถมศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ดังนี้ กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมการเล่นกลางแจ้ง กิจกรรมการ เคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเล่นตามมุม กิจกรรมในวงกลมและกิจกรรมเกมการศึกษา ตามลำดับและครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกต่างกัน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนที่สำเร็จวิชาเอกการศึกษาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา มีการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมากกว่าครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกอื่นทุกกิจกรรม

กันยารัตน์ จันโทศรี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัด ประสพการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดประสพการณ์ระดับอนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดย ส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ อยู่ในระดับน้อย ยกเว้นผู้รับใบอนุญาต มีปัญหาด้าน คุณสมบัติและการพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อที่เป็นปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง 3 ข้อ คือ ครูส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนวิชาอนุบาลศึกษาโดยตรง โรงเรียนไม่สามารถ คัดเลือกครูที่มีวุฒิการศึกษาและความสามารถ ได้ตรงกับความต้องการ และครูขาด ประสพการณ์ด้านการอนุบาลศึกษา

จรัญ เกื้ออนันต์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในด้านบุคลากรด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และด้านพัฒนาการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารมีปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยส่วนรวมและ 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัย และอีก 1 ด้านที่เหลือ อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาตามขนาดโรงเรียนพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดตั้งแต่ 12 ห้องขึ้นไป มีปัญหาโดยภาพรวม และ 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และมีปัญหาอีก 2 ด้านที่เหลือ อยู่ในระดับน้อย และผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดต่ำกว่า 12 ห้องขึ้นไป มีปัญหาโดยภาพรวม และ 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านบุคลากร ด้านการจัดประสบการณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัย และมีปัญหาอีก 1 ด้านที่เหลือ อยู่ในระดับน้อย

รัตนา เผ่าวงศา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร ในด้านการวางแผนการรับนักเรียน ด้านขออนุญาตเปิดทำการสอน ด้านการดำเนินงานตามนโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการครู โดยส่วนรวมและจำแนกตามสภาพ มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง แต่ปัญหาด้านการวางแผนการรับนักเรียน และด้านการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย อยู่ในระดับน้อย โดยมีปัญหารายข้อในแต่ละด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดส้วมไม่เหมาะสมกับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอน ได้แก่ ผู้บริหาร ไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศติดตามการเรียนการสอน ด้านขออนุญาตเปิดทำการสอน ได้แก่ โรงเรียนขาดบุคลากรที่มีวุฒินุบาลศึกษา/ปฐมวัย ด้านการดำเนินงานตาม

นโยบายการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ได้แก่ การจัดวัสดุ สื่อและอุปกรณ์การจัดการศึกษา ไม่เพียงพอ ด้านการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ได้แก่ การจัดพื้นที่สำหรับนอนและเครื่องนอน ไม่ถูกสุขลักษณะ

2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา มีปัญหาการจัดการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุพัฒน์ พรหมวัง (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสกลนคร พบว่า

1. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีสภาพการดำเนินงานด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานอยู่ในระดับมาก

2. ครูโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง และขนาดโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ครูมีสถานภาพ ตำแหน่งต่างกันและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานไม่แตกต่างกันและไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพ ตำแหน่งกับขนาดโรงเรียน ต่อสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

4. ครูมีสถานภาพตำแหน่งต่างกันมีปัญหาการดำเนินงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ทำเนียบ มหาพรหม (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมทั้งสามด้านในระดับปานกลาง และมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

สถล นุรารักษ์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน : กรณีศึกษาโรงเรียนนุรารักษ์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังให้โรงเรียนจัดแผนการเรียนการสอนทุกวิชาให้สอดคล้องกับหลักสูตร วิชา และพัฒนาการของนักเรียนโดยใช้สื่อที่ทันสมัย เน้นวิชาภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ มีการประเมินความรู้ความเข้าใจอย่าง

ต่อเนื่อง นักเรียนรู้จักค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง คิดคำนวณได้รวดเร็ว มีวินัยในตนเองปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น ได้มีประสิทธิภาพ มุ่งประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ครุผู้มีวุฒิ ทางการศึกษา มีคุณธรรม และสุขภาพและเสริมหลักสูตรที่พัฒนาความรู้ความสามารถ ความถนัดทักษะและคุณธรรม มีการตกแต่งบริเวณ โรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับห้องสมุด ห้องพยาบาล และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์

2. ผู้ปกครองได้รับข้อมูลข่าวสารของโรงเรียนน้อย

ชาติชาย ทิมพิไสย (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการวางแผนพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและด้านการกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมของโรงเรียน ส่วนปัญหาการปฏิบัติงานการควบคุมคุณภาพศึกษามีอยู่ในระดับน้อย ปัญหาสำคัญคือ ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา และมีข้อเสนอแนะที่ควรพิจารณาในการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่

1. การปฏิบัติงานภายใน โรงเรียนควรดำเนินการตามที่กำหนดไว้ใน ธรรมเนียมโรงเรียน
2. การกำกับติดตามควรมีการปฏิบัติอย่างจริงจังการพัฒนาครูผู้สอนควร ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม

ทิพย์ภาพร งอยหล้า (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัญหาการจัดการ อนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาในด้านการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านหลักสูตร และด้านที่เป็นปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรกับผู้ปกครอง ด้านสุขอนามัยและความปลอดภัย และด้านอาหารและบริการส่วนปัญหาที่มีความริบคว้นแต่ละด้าน มีดังนี้ ครูดูแลผู้เรียนและพูดคุยกับผู้เรียนไม่ทั่วถึง สื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนมีจำนวนไม่เพียงพอ โรงเรียนไม่ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่อผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่สามารถคัดเลือกครูที่มีวุฒิการศึกษาและความสามารถได้ตรงกับความต้องการ การจัดสวัสดิการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ครูทำได้ไม่ทั่วถึง การจัดเก็บเอกสารข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่เป็นระบบ ขาดครูที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการสอน-การจัดบริเวณและอาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา โรงเรียนขาดความเอาใจใส่ในเรื่องความสะอาดของห้องน้ำ ห้องส้วม ผู้ปกครอง

และขาดความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง

รัชต์ลักษณ์ น้อมนิล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษา จังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของผู้บริหาร และครูผู้สอน ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามแนวปฏิบัติ 8 ประการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพ 7 ปัจจัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนมีความพร้อมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา ตามแนวปฏิบัติ 8 ประการ ของครูผู้สอนจากโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อขอรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์และตัวชี้วัดคุณภาพ 7 ปัจจัยของครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดต่างกันพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นต่อความพร้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แก้วเวียง วิโรจน์รัตน์ (2544 : 154-158) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความเห็นของข้าราชการครู ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการครู เห็นว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและในรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก เห็นว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับดี ส่วนข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ เห็นว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน มากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหา

สำคัญที่พบ ได้แก่ ได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ร่วมงานน้อย การจัดทำข้อมูลพื้นฐาน และระบบสารสนเทศไม่ชัดเจน ไม่มีระบบ ไม่ตรงกับความเป็นจริงและไม่ครอบคลุมทุกเรื่อง การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่มีความชัดเจน และกว้างเกินไป ไม่ตรงกับความต้องการของชุมชน ในการจัดทำแผนครูผู้ปฏิบัติงานและผู้เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมเท่าที่ควรแผนของโรงเรียนไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติได้อย่างจริงจัง การตรวจสอบภายใน ไม่มีความต่อเนื่องและไม่มีเครื่องมือตรวจสอบที่ชัดเจน และการรายงานความก้าวหน้าและการเผยแพร่ต่อสาธารณชนมีน้อยมาก

คำปุ่น ภูเงิน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า

1. บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามที่ตั้งของโรงเรียน เห็นว่าโรงเรียน มีการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีที่ตั้งต่างกัน เห็นว่าโรงเรียน มีการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน 2 ด้าน คือ ด้าน กระบวนการ และด้านปัจจัย ไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรในโรงเรียนในเขตเทศบาล เห็นว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติมากกว่าบุคลากรในโรงเรียนนอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบดังนี้

3.1 ด้านผลผลิต ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนค่อนข้างต่ำ มีแนวทางการแก้ปัญหา คือ ศึกษาเป็นรายกรณีแล้วจัดกิจกรรมให้ เหมาะสมใช้การวิจัยในชั้นเรียนเข้าทำการศึกษาค้นคว้าหาข้อแก้ไข

3.2 ด้านกระบวนการ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ การไม่นำผลการ ประเมินไปปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีแนวทางการแก้ปัญหา คือ สร้างความตระหนักให้แก่ บุคลากรให้เห็นความสำคัญของการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน สร้างขวัญกำลังใจชื่นชมผลงาน

3.3 ด้านปัจจัย ปัญหาที่พบมากที่สุดคือการขาดงบประมาณ แนวทางการแก้ปัญหาคือของบประมาณจากรัฐเพิ่มขึ้น ระดมทุนจากชุมชนและเอกชน

ประกาย บัณฑิตริมงคล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการ ประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตพุทธมณฑลอีสาม สังกัด

กรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ระดับ .05 ระหว่างขนาดของโรงเรียนและสถานภาพ ต่อการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวมและ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการประกันคุณภาพการศึกษา ขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ขั้นตอนการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน และขั้นตอนการเตรียมการรับการประเมินจากองค์กรภายนอก

วสิทธิ์ วรรณพงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการเตรียมการประเมินคุณภาพการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. สภาพการเตรียมการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับ “มาก” เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การเตรียมการด้านเอกสาร รายงาน สื่ออุปกรณ์ ด้านการสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การเตรียมการด้านบุคลากร ส่วนด้านการประสานงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “ปานกลาง”

2. ปัญหาการเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอก โดยรวม มีปัญหาอยู่ในระดับ “ปานกลาง” เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีปัญหาในระดับ “ปานกลาง” ทุกข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเตรียมการด้านเอกสารรายงาน สื่อ อุปกรณ์ ด้านการสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ส่วนการเตรียมการด้านบุคลากร มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สวาท สารกาญจน์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า

1. ข้าราชการครูโดยรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน เห็นว่ามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมและ 5 ขั้นตอนอยู่ในระดับปานกลาง และมีการดำเนินงานในขั้นการศึกษาและเตรียมการมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ยกเว้นข้าราชการในกลุ่มโรงเรียนที่ 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 4 และกลุ่มโรงเรียนที่ 5 เห็นว่ามีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในขั้นการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดโรงเรียนกับกลุ่มโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและ 5 ชั้นตอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่ปฏิสัมพันธ์ดังกล่าวในขั้นการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดต่างกันเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายชั้นตอนไม่แตกต่างกัน ส่วนข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนต่างกันเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและ 5 ชั้นตอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ในขั้นตอนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 อันดับแรกของแต่ละชั้นตอนมีดังนี้ ชั้นการศึกษาและการเตรียมการ คือ บุคลากรไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรไม่เพียงพอและเวลาในการปฏิบัติงานไม่เหมาะสม แนวทางในการแก้ปัญหา คือ การจัดอบรมและให้ความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ การนิเทศอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและการอุทิศเวลาให้มากขึ้น ชั้นการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา บุคลากรมีคาบสอนมากบุคลากรไม่เพียงพอและการวางแผนงานไม่เหมาะสม แนวทางในการแก้ปัญหา คือ การจัดอบรมทำความเข้าใจ การจัดงบประมาณสนับสนุนในการวางแผนและแต่งตั้งบุคลากรผู้รับผิดชอบโดยตรง ชั้นการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ คือ บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดงบประมาณและเวลาไม่เหมาะสม แนวทางในการแก้ปัญหา คือ จัดการอบรม ประชุมชี้แจง จัดระบบงานให้มีคุณภาพและอุทิศเวลาให้กับทางราชการ ชั้นการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา คือ ขาดการติดตาม และตรวจสอบที่ดีขาดความต่อเนื่อง และบุคลากรไม่ให้ความสำคัญในการเรียนการสอนด้านคุณภาพ แนวทางในการแก้ปัญหา คือ มีการติดตามการทำงาน มีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และจัดอบรม ประชุมชี้แจง ชั้นการพัฒนาและปรับปรุง มาตรฐาน คือ กรรมการขาดความรู้ความเข้าใจ เวลาไม่เหมาะสมและขาดบุคลากร แนวทางในการแก้ปัญหา คือ การจัดอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้กับบุคลากรและเพิ่มจำนวนบุคลากร ชั้นการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ครูและบุคลากรไม่ให้ความสำคัญกับการประเมิน และขาดงบประมาณ แนวทางในการแก้ปัญหา คือ สร้างความเข้าใจ อบรมชี้แจงให้ความรู้ และเพิ่มบุคลากร

สมชัย ตะครวงษ์ (2544 : 156-159) ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธร พบว่า ข้าราชการครูเห็นว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐาน การเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ เห็นว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยรวมและทั้ง 7 มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ส่วนโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่า การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งผลการเปรียบเทียบโรงเรียนแต่ละขนาด พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยภาพรวมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญที่สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ฐิติวรรณ บุญยวีร์บุตร (2545 : 46) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพและปัญหาการจัด การเรียนการสอนก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 ในโรงเรียนเครือข่ายสหวิทยาเขต สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. ด้านครูผู้สอนทั้ง โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับแรก คือ เวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอนไม่เพียงพอ ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการของผู้เรียน และขาดความรู้ความชำนาญในการสอน
2. ด้านหลักสูตร ทั้ง โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด 2 ระดับแรก คือ ขาดเอกสารคู่มือประกอบหลักสูตรที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอน และครูไม่เข้าใจหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยและด้านที่มีปัญหาสูงสุด 3 ระดับแรกคือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้สัมผัสกับธรรมชาติอย่างแท้จริง ครูขาดการเตรียมแผนการจัดการประสบการณ์ก่อนทำการสอน และครูไม่ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายในกระบวนการเรียนการสอน

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545 : 1 - 2) ได้วิจัยศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านการจัดการศึกษาและบริหารจัดการศึกษาปฐมวัย จำแนกเป็นรายด้าน โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ประชญาและเป้าหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย บุคลากรที่มีลักษณะเหมาะสมกับการเป็นครูปฐมวัย และ

การจัดการด้านอาคารสถานที่

2. ด้านคุณภาพการบริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียน เป็นรายด้าน โดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพด้านคุณภาพการบริการที่จัดให้แก่ผู้เรียนในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน แนวการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและการบริการที่ให้กับนักเรียน

3. ด้านคุณภาพของผู้เรียนปฐมวัยโดยภาพรวมแล้ว โรงเรียนมีศักยภาพด้านคุณภาพของผู้เรียนปฐมวัยที่มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ผู้เรียนปฐมวัยร่าเริง ยิ้มแย้ม มีความสุขแสดงอารมณ์เหมาะสมกับสถานการณ์ มีน้ำหนักร่างกายและส่วนสูงเหมาะสม เป็นไปตามเกณฑ์ ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพและวัย การใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก ได้คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ทำงานอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ใช้ภาษาโต้ตอบ สนทนาได้เหมาะสมกับวัย และมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ

มานิตย์ สนิทบรรเลง (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการเตรียมตัว ของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอกในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับการเตรียมตัวและเปรียบเทียบระดับการเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อการรองรับการประเมิน ภายนอกในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัด หนองคาย พบว่า ระดับการเตรียมตัวของ โรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอกใน โรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาอำเภอโพธาราม จังหวัดหนองคาย รายงาน และโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการเตรียมตัวของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดต่างกัน มีการเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินภายนอกโดยรวมไม่แตกต่างกัน การเตรียมตัวรายด้าน ด้านการเตรียมเอกสาร หลักฐาน แบบรายงานผล มีการเตรียมตัว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการเตรียมบุคลากรและด้าน การสร้างความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

คมสัน สุขสว่าง (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบ การประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองสระบุรี พบว่า ระดับปัญหา การดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง สระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากสูงสุดลงไปได้ดังนี้ ด้านพัฒนา มาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการตรวจสอบและ ทบทวนคุณภาพการศึกษา เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงาน จำแนกตามสถานภาพของ

ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

1. ผู้ที่มีวุฒิการศึกษาและตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหา การดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

2. ผู้มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกัน

สังคม ทินาวัดณ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ระดับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย ทั้งรายด้าน และโดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่ พบว่า ระดับ ความคิดเห็นของข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกับ โรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อมาตรฐาน ของผู้เรียน พบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็กแตกต่างกับ โรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อุไรวรรณ กุลเวชกิจ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครอง นักเรียนต่อการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของโรงเรียนเอกชน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน และเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านแนวทางการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดสภาพสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับ โรงเรียน และด้าน การให้บริการ และการอำนวยความสะดวกอื่น

สุพามิตร คงอินทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบการประกันคุณภาพภายใน ใน 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐาน

ด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 691 คน พบว่า

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกระบวนการและด้านปัจจัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผู้เรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
2. สถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลางมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
3. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ พบว่า มีการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

9.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การ์เซีย (Garcia. 1986 : 3593-A) ได้ทำการศึกษาเพื่อเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการจัดหลักสูตรสำหรับผู้เรียนอนุบาลเปอร์โตริกัน ผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ คือ

1. ด้านหลักสูตร ควรสอนให้ผู้เรียนทราบถึงวัฒนธรรม และความภูมิใจในความเป็นพลเมืองของประเทศตนเอง และควรจัดให้ผู้เรียนมีกิจกรรมและประสบการณ์
2. ด้านการเรียนการสอน ครูควรเป็นผู้แนะนำวิธีปฏิบัติในการเรียนและควรมีอุปกรณ์การสอนที่เหมาะสมกับความเข้าใจของผู้เรียน ครูควรเป็นผู้มีวุฒิทางการสอนอนุบาล โดยเฉพาะ
3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด

ลาร์กิน (Larkin. 1992 : 397 – A) ได้ศึกษาเรื่องผู้บริหารโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษา : มุมมองเกี่ยวกับภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายเกี่ยวกับความคาดหวังและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนก่อนประถมศึกษาที่สัมพันธ์กับการจัดโครงสร้างของหน่วยงาน และประสบการณ์ที่ช่วยให้ผู้บริหารเหล่านั้นมีความเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งการศึกษาครั้งนี้มีส่วนในการเตรียมผู้นำและกำหนดนโยบาย พร้อมกับรับรองความรู้ความสามารถของผู้นำ

ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ทักษะความชำนาญ และความเป็นผู้นำผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้บริหาร โรงเรียนก่อนประถมศึกษาที่ไม่พึงประสงค์และแสวงหากำไร จำนวน 16 คนที่อยู่ในเขตเมืองบอสตัน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนก่อนประถมศึกษาที่มีบทบาทหน้าที่หลายอย่าง และมีงานในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบมากมาย ตั้งแต่งานการดูแลรักษาความสะอาดและการพัฒนาบุคลากร ซึ่งสัมพันธ์กับงบประมาณและการได้รับการสนับสนุน และพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนก่อนประถมศึกษาได้รับการฝึกอบรมทางการบริหารน้อยมาก ดังนั้นจึงอาศัยประสบการณ์จากการเรียนและประสบการณ์ส่วนตัว ทำให้เรียนรู้แบบลองผิดลองถูก แต่ส่วนใหญ่ผู้บริหารเหล่านี้เคยเป็นรองผู้อำนวยการ โรงเรียนมาก่อนลักษณะการบริหารจึงเป็นแบบการมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผู้บริหารที่เป็นสตรีมักมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจ และการตอบสนองความต้องการของเพื่อนร่วมงานนอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือผู้บริหารขาดเพื่อนภายในองค์กร แต่ก็โชคดีที่มีรองผู้อำนวยการช่วยแก้ปัญหาที่ยุ้งยาก สลับซับซ้อนภายในโรงเรียน โดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูในโรงเรียน

วรกุล (Worakul, 1992 : Abstract) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนก่อนวัยเรียน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนก่อนวัยเรียน และศึกษาสิ่งที่ผู้ปกครองปฏิบัติจริงกับความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมที่จัดตาม โครงการก่อนอนุบาลในเขตภาคใต้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลทางด้านประชากรของผู้ปกครองและความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเก็บข้อมูล โดยเลือกผู้ปกครอง 120 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 85 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองมองหรือเข้าใจบทบาทของตนเองในการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนก่อนวัยเรียนในทางบวก มีทัศนคติที่ดีต่อการร่วมกิจกรรมเพื่อลูก ๆ ของตน นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่ามีหลายสิ่งหลายอย่างที่ผู้ปกครองน่าจะได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อลูก ๆ ของตน ปัญหาใหญ่คือ เวลา แต่ก็ไม่พบว่าความเข้าใจเกี่ยวกับการร่วมกิจกรรมของลูก ๆ กับเวลาที่มีความสำคัญทางสถิติ แต่พบสหสัมพันธ์ระหว่างเวลาของการร่วมกิจกรรม กิจกรรม และผู้ร่วมกิจกรรม และไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติของความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลด้านประชากรกับความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการก่อนวัยเรียนของลูก ๆ

ฮาชิโมโต (Hachimoto, 1996 : 2352) ได้ศึกษาเรื่องความเชื่อและการปฏิบัติของครูสอนผู้เรียนเล็ก ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมให้นักเรียนแก้ไขข้อขัดแย้ง ในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี การสร้างสรรค์ความรู้ โดยอาศัยการสังเกตและการสัมภาษณ์เชิงลึก

กับครู 2 คน ที่สอนระดับอนุบาลและชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้เข้าร่วมในโครงการจัดการศึกษา โดยใช้ทฤษฎีสร้างสรรค์ความรู้ใน โรงเรียน ในมตรัฐมิสซูรี ผลการศึกษาพบว่า ครูมีส่วนริเริ่มในการทำงานกับนักเรียนภายใต้สถานการณ์เฉพาะเท่านั้น เมื่อนักเรียนขอร้องให้ครูช่วยเหลือ ครูสามารถเข้าร่วมการทำงานกับนักเรียน ในลักษณะที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้วยตัวนักเรียนเอง ครูกลุ่มนี้มีลักษณะสอดคล้องตามกรอบความคิดที่ส่งเสริมการแก้ข้อขัดแย้งหรือปัญหาของนักเรียน เช่น สอนให้นักเรียนมียุทธวิธีในการปฏิบัติ เพื่อจัดการแก้ปัญหาคือข้อขัดแย้งส่งเสริมให้นักเรียนมีเจตคติเชิงบวกในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างนักเรียน และส่งเสริมการให้นักเรียน ได้พัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับเพื่อนนักเรียนด้วยกัน นอกจากนี้ยังพบว่า ครูมีความเชื่อเกี่ยวกับการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งที่สอดคล้องกับกรอบความคิดในเชิงทฤษฎีการสร้างสรรค์ความรู้และสะท้อนให้เห็นถึงการมีความสามารถในการปฏิบัติการสอนตามทฤษฎีดังกล่าวได้ โดยครูได้บูรณาการการแก้ปัญหาข้อขัดแย้งไว้เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของหลักสูตร และได้เสริมสร้างให้นักเรียนมีความสามารถในการจัดการภายในห้องเรียนกับปัญหาข้อขัดแย้ง โดยอาศัยการมีประสบการณ์ที่หลากหลาย

มองตากู (Montague, 1998 : 702-A) ได้ศึกษาการเรียนรู้อ่านเขียนของนักเรียนอนุบาลที่พูด 2 ภาษา พบว่า มีผู้ปฏิบัติต่าง ๆ คิดหาประสิทธิภาพของการสำรวจการเรียน 5 วิธีการของการใช้ 2 ภาษา ของผู้เรียนอนุบาล เพื่อจะได้เขียนได้ ขณะที่การใช้ 2 ภาษา จะผูกพันกับกระบวนการเรียนที่เป็นหลักสูตรของ โรงเรียน ข้อมูลที่รวบรวมประจำวัน การได้ยิน และการบันทึกวีดิโอเทป การสัมภาษณ์นักเรียน ทดลองการเรียนเพื่อวัดทักษะการมีส่วนร่วมในการพูดภาษาสเปนหรือฟังบ้างโดยสมาชิกครอบครัวเป็นระยะ ๆ การศึกษาแสดงให้เห็นว่า ผลสำเร็จของกระบวนการเรียนรู้อ่านเขียนของผู้เรียนอนุบาล พัฒนาการของการใช้ 2 ภาษาร่วมกัน รวมถึงการคิดสร้างสรรค์รู้จักแบ่งผลประโยชน์ของตนเองและสาธารณะ กลุ่มขุนนางจำให้ความสำคัญกับการอ่านออกเขียนได้มากในกระบวนการปฐมนิเทศในการจัดหลักสูตรของ โรงเรียนนั้น ๆ

สรุปโดยรวมการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นระบบที่รับประกันความเชื่อมั่นให้กับโรงเรียนหรือสถานศึกษาเอกชนได้ เพื่อผู้มารับบริการมั่นใจในผลิตผลที่ทางโรงเรียนและสถานศึกษาผลิตออกไปสู่สังคมอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนหรือสถานศึกษาตรวจสอบได้ โรงเรียนควรมีการเตรียมตัวเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษาจาก สมศ. ทุก 3-5 ปี